

NÉPI EGYSÉG

POLITIKAI NAPILAP

Felolós szerkesztő:

Kurkó Gyárfás

Bejegyzve a brassói törvény-

széken G. II. 1768/1944 szám alatt

Engedélyezte: Cenzura Miltár

a Presel sub No. 1437. 7. X. 1944

Ujsütetű demokratáink

roppant türelmetlenek. Alig került az ország élére a demokrácia összefogás kormányja, ők máris jogait kívánták érvényesíteni. Egy pillanatig sem jutott eszükbe, vajjon ez a demokrácia nem követel-e meg véletlenül tőlük is valami munkát, vagy áldozatot? Vajjon nem kell-e ezt a demokráciát meg is valósítani? Nem! Ők nem kérdeztek semmit!! Csúpan eljöttek magasra tartott jogaikkal és rettenetesen meg voltak rökönyödve, hogy vélt, vagy valódi követeléseik előtt nem börtül a világ azonnal térdre.

Az eredmény persze az volt, hogy ezek a frissensült demokraták sértődötten vonultak vissza berkeikbe és „hát ez a híres demokrácia?” gunyos felkiáltások közepette szemlélték, amint mások a megvalósítandó feladatok százaival és ezreivel küzdöttek.

Nem a jogok mibenlétét akarjuk kétségbevonni. Hiszen mindnyájan egyként hirdetjük, hogy a szabad nyelvhasználat kérdéséből például nem korlátozhatja sem a posta, sem más hivatal. Mindnyájan azt állítjuk, hogy a „faji eredet” vizsgálata szöges ellentétben van nemcsak a demokrácia elveivel, hanem a nemzeti-ségi törvény intézkedéseivel is. Feltétlenül nélkül valljuk, hogy a szabad letelepedést nemzeti-ségi alapon, de gazdasági ürüggyel gátló intézkedések nem méltók a demokráciához.

Ebből azonban nem azt a következtetést vonjuk le, mint azok a demokratáink, akik tegnap még a sovinizmus vízején eveztek, de mára már „talpig demokráta” mezben verik feltéglával a mellüket, vagyis hogy a demokrácia nem képes megvalósítani az ígéréit. Nem! Mi nem ezt a következtetést vonjuk le az itt-ott még tapasztalt visszasságokból.

Mi elsősorban arra a következtetésre jutunk, hogy — természetesen — a világot nem lehet egyik napról a másikra gyökerestől megváltoztatni. Ujjonnan született demokratáink gondolják meg, hogy a Groza-kormány uralfonrajtása óta mind a mai napig összevissza kilencven nap telt el. Ez alatt a kilencven nap alatt Groza Péter és miniszterai emberföltött munkát végeztek el. Ez alatt a kilencven nap alatt az igazi demokráciáért küzdő politikai szervezetek olyan közszellemet teremtetek, amelyre Romániában még nem volt példa. Ez alatt a kilencven nap alatt Románia demokráta sajtója olyan óriási távlatokat vetített a közvélemény elé, amelyeknek horderejét csúpan jóval később lesz alkalmunk lemnéri.

Mindamellett azonban a kormány demokráciát követelő és megvalósító intézkedései még nem jutottak el az államgépezet és a társadalom minden zugocskájába. Még itt is, ott is megbújva rejtőzködik egy-egy rendőrbasa, vagy egy bank-zsarnok, vagy egy hivatalnok-kényúr, aki azt hiszi, hogy a hatalom még mindig a kezében van és azt hiszi, hogy azt a hatalmat a mások elnyomására jogosult felhasználni. A fasizmus és a reakció öntudatlan vagy tudatos képviselői ezek. Napjaink meg vannak már számlálva, csak még nem tudják, mert az ország nagy kérdései közben kilencven nap alatt még nem érték rá a fejükre útni. De az is megtörténik hamarosan.

Ha tehát bajok vannak még a világban, az csak az idő rövidségének tudható be.

Másodszorban azokra a következtetésekre jutunk a körülöttünk lezajló eseményekből, hogy nem mindig az ellenünk munkálkodó erők a hibások. Igen gyakran mi magunk vagyunk felelősek azért, hogy jogainkat nem érvényesíthetjük kellő módon és kellő sikerrel. Mert ugyanbizony felintenek csak lelkük mélyére a

Őszinte lelkesedést váltott ki a magyarországi és a romániai demokráta sajtóban Groza miniszterelnök és a magyar külügyminiszter nyilatkozata

(Brassó) Groza Péter dr. nyilatkozata a román-magyar vámszövetség megvalósításáról és közművelődési térre való kiterjesztéséről széles hullámokat vert fel mindkét nép demokratikus sajtójában. Ezt a maga nemében rendkívüli megnyilatkozást a demokráta közvélemény állásfoglalását képviselő magyar sajtó a lehető legkedvezőbben fogadta, ami azt bizonyítja, hogy a román-magyar közleledés gondolata megérett arra, hogy vakra vál-

jék és új utat nyisson a két nép kapcsolatainak történelmében.

A román sajtó, élén a Kommunista Párt központi végrehajtóbizottságának hivatalos lapjával, a „Scanteia”-val, részletesen közli a budapesti „Szabad Szó” cikkét, hogy tájékoztassa a román közvéleményt Groza dr. kezdeményezésének magyarországi visszhangjáról. Eppen ezért mi is szükségesnek látjuk, hogy ismertessük a magyarországi lap cikkét.

Groza Magyarországon is népszerűségnek örvend

A budapesti „Szabad Szó” a többi között a következőket írja: A szomszédos országok egyetlen államférfia sem tett szert nálunk olyan hamar népszerűsége, mint Groza Péter. Igaz, hogy soha egyetlen szomszédos állam miniszterelnöke sem lépett elő azzal a programmal, mint Groza Péter, aki nemcsak a román belpolitikát vezette a demokrácia útjára, hanem a külpolitikában is igazi demokratikus hangnemet ütött meg. Az egykori dévai ügyvéd Erdély szellemi örökségét kezdte hirdetni és kitartóan és meggyőződéssel megvalósítani, ami valóban ritka tünemény a dunai népek történelmében. Már első nyilatkozataiban a román-magyar barátságról szállott szóra, később pedig nemcsak egyre szebb dolgokat mondott a két szomszédnép békéjéről, hanem a valóságban is bebizonyította, hogy következetes államférfi.

Groza, miután tényekkel bizonyította be, hogy komolyan és őszintén gondolja amit a román-magyar barátságról mond, a bizalom irányában nálunk is mindinkább megerősödött. Mikor pedig kolozsvári maganyelvű beszédében kitűzte a román-magyar barátság zászlaját, szavait a magyar közvélemény ama őszinte óhajjal fogadta, hogy válaszoljon erre a barátságra. Ezt a közvéleményünkben mindinkább megerősödő óhajt fejezte ki Endrődn Gyöngyössi János külügyminiszter pinkösi beszédében. Gyöngyössi a magyar kormány nevében hivatalosan kijelentette: „A baráti kezét, amelyet Románia nyújt felénk, nemcsak örömmel fogadjuk, hanem meggyőződéssel és türelmetlenül várjuk a pillanatot, amikor őszinte és igaz barátsággal meg is szoríthatjuk”.

Tökéletes kibékülést!

Az újságcikk ezután utal arra, hogy a magyar közvélemény türelmetlenül várta azt a hivatalos nyilatkozatot, mert megérezte, hogy elérkezett a történelmi pillanat, amikor új korszakot lehet nyitni a magyar-román kapcsolatok terén. A lap osztozik a külügyminiszter ama vé-

leményében, hogy sohasem volt alkalmasabb pillanat mint mostan a magyar-román megbékélésre, majd felemlíti, hogy Gyöngyössi szerint a dunai államok együttműködése mindig támogatásra talál a Szovjetszövetség részéről, mivel Sztálin tábornagy a Szovjetszövetségben megvalósította a különböző népek példás együttélését. A román-magyar együtt-

„Őszinte barátságot Románia és Magyarország között!”

A cikk ezután a következőképpen folytatódik:

„Tanuljunk a múltból és tanuljunk meg végül, hogyha elmulasztjuk közös kérdéseink elrendezését, akkor továbbra is el kell szenvednünk a szomszédosági kapcsolatok hiányosságainak átkait. Irányítsuk magunk sorsunkat, hogy elég erősek legyünk ahhoz, hogy kölcsönös engedelmekkel a néprajzi elvek tárgyilagos alkalmazásával és az igazságosság szellemében váltsuk vakra az igazi megbékélést. Ha pedig ezért népeink közvéleményének szélsőséges rétegei gyöngeséggel

működ: ö.élt, sen megag z: a S ovjetszövetségnek, Angliának és az Egyesült Állomoknak a kis népek kötelességeivel kapcsolatban kinyilatkoztatott elveivel. Ez az együttműködés nem irányul senki ellen és csak a két egymásratalál, nép közötti békét akarja megvalósítani, a szomszédok érdekeinek megfelelően, a kibékülésnek azonban őszintének és tökéletesnek kell lennie. A magyarok és a románok közötti barátság hirdetéséből fakad az a kötelezettség, hogy bátran szembe kell nézni minden nézeteltéréssel, ami a múltban a kapcsolatok elmérgesedéséhez vezetett.

A „Szabad Szó” ezután idézi Groza nyilatkozatának azt a részét, amely szerint Erdély nem falat, hanem hidat jelent Magyarországgal felé és azt a hitet juttatja kifejezésre, hogy ez a megegyezés megvalósulhat, mert a demokrácia közös szeretete társadalmi téren kiküszöböl minden ellentétet.

Rövidesen sor kerül a Sztálin-Churchill-Truman találkozóra

(Washington) Truman elnök sajtónyilatkozatában kijelentette az újságíróknak, hogy Sztálin tábornaggal és Churchill miniszterelnökkel való találkozója az elkövetkezendő 40 napon belül megtörténik.

Moszkvai jelentés szerint Hopkins Truman elnök személyes küldöttje, kétéhetes moszkvai tartózkodás után hazautazott Washingtonba. Az amerikai vendég elutazásánál a repülőtéren megjelent Litvinov helyettes külügyi népbiztos is.

(San-Francisco) Sztálin külügyminiszter bejelentette a világhíreket legutóbbi ülésén, hogy a Szovjetszövetség, az Egyesült Államok, Franciaország és Kína megegyeztek a szavazási eljárás és a nagyhatalmak vétőjoga tekintetében.

Ezzel a megegyezéssel az értekezlet egyik legnehezebb kérdésére sikerült kielégítő megoldást találni. Heteken át fo-

lyó tárgyalások után, a Szovjetszövetség arra az álláspontra helyezkedett, hogy a biztonsági tanács ne tárgyalhasson semmiféle nézeteltérést, ha valamelyik nagyhatalom a tárgyalás ellen óvást emel. A többi nagyhatalmak ezzel szemben azt a felfogást vallották, hogy nem szabad lehetőséget nyújtani az alapokmányban lefektetett eljárás gyakorlati alkalmazásának megakadályozására. Nyilatkozatában Sztálinus rámutatott arra, hogy a Szovjetszövetség teljes megértésről tett bizonyosságot, amidőn elfogadta a többi nagyhatalmak álláspontját és ezzel biztosította a biztonsági tanács egyhangú határozatát. Mindennek ellenére a nagyhatalmak hozzájárultak ahhoz, hogy az eljárás megindítása előtt az érdekelteket ki kell hallgatni.

mi „talpig demokráta” panaszkodóink? Vajjon mit tettek ők azért, hogy a demokrácia Romániában diadalra jusson? Vajjon odaálltak mindjárt kezdetben a széles néptömegek demokratikus küzdelme mellé? Vajjon szívvel-lellekkel támogatták a munkásság, parasztság és haladó értelmiség harcát, amikor arról volt szó, hogy Maniu és Rădescu sanda uralmát kellett megdönteni? Vajjon teljes erkölcsi és anyagi támogatást adtak azoknak a szervezeteknek, amelyek a széles néptömegek demokráta célkitűzéseit kívánták

megvalósítani? Vagy pedig csak akkor siettek ebbe vagy abba a szervezetbe beiratkozni, amikor arról volt szó, hogy az illető szervezet támogatást tud nyújtani a munkára való esélyesek elvitel ellen, vagy pedig az annakidején benyújtott rádiókészülékek visszaszerzése érdekében?

Vizsgálják meg magukat újsütetű demokrátaink és döntsenek, hogy vajjon a még itt-ott felbukkanó nehézségeikért kit kell inkább okolni, a demokráciát-e, vagy pedig sajátmagunkat?

Harmadszorban pedig arra a következ-

tetésre jutunk, hogy a sült galamb senkinek sem fog a szájába repülni. A demokrácia nem égi manna, amely kiválasztott népek táplálására hulldogál a mennyekből. A demokrácia még csak feladat, amelyet mindnyájunk együttes erejével, soraink összeházasásával, és a fasizma mély utolsó maradványainak kiűztásával kell megvalósítanunk — mindennek előtt a saját sorainkban. Nem pedig panaszkodással és felesleges nyelveléssel a demokrácia számlájára.

ERŐS BALINT

A csikszeredai Haladó Ifjak első nyilvános szereplése

(Csikszereda) A haladó ifjuság a napokban jól sikerült ünnepélyt rendezett a csikszeredai Vigadó nagytermében. A Kommunista Ifjak, a tanítóképző, a gimnázium és a polgári leányiskola növendékei mutattak be érdekes számokat. Ének, szavalat, tánc, párosjelenet, hegedűszó, ének zongorakísérettel és egy egyfelvonásos színdarab szórakoztatta a szép számmal megjelent nézőközönséget.

Dr. Raczán László tanítóképzőintézet tanár üdvözölte a megjelenőket s bejelentette, hogy az előadások rendezését folytatni fogják.

Az ünnepély jóvedelmét jótékony célra fordítják.

Meghosszabbították az adóközkegyelmet

(Bucurusi) A pénzügyminisztérium 1945 június 6-án kelt 442.957. számú táv-irati rendelkezése értelmében a május 3-iki 101. számú Hivatalos Lapban megjelent adóközkegyelem határidejét 1945 június 20-ig hosszabbította meg a következőkre: A büntetési és adókihágásokra, ha azok nem haladják meg az 500.000 lejt, a büntetés 3 százaléka hozzáadásával. Azokra a kihágásokra, amelyeknek összege meghaladja az 500.000 lejt, a teljes adót a büntetés 5 százaléka hozzáadásával. Azok a kihágások, ahol csak büntetésről van szó, a büntetés 7 százaléka, ha ez nem haladja meg az 500.000 lejt. Ha meghaladja az 500.000 lejt, a büntetés 10 százalékát kell fizetni.

Kászonfeltiz példamutatása

(Kászonfeltiz) A csikmegyei Kászonfeltiz községben a Magyar Népi Szövetség a község vezetőségével egyetértésben mindent elkövet a lakosság szorgalmas és szovinizmus mentes együttműködésére. Megalkult a községi békéltető tanács, mely pártatlan működésével sok munkától mentesíti a bíróságot. Nemrégiben megalkult a Nőszövetség is. Felkes tagjai hasznos szociális munkát végeznek. Így a csikszeredai kórház részére gyűjtést rendeztek, melynek eredménye a következő volt: 9 párna, 62 törülköző, 1 alsólepedő, 15 párnahuzat, 2 kispárna, 2 zsebkendő, 1 asztaltörzs és 12 szálvéta. Az eredményes gyűjtés nagy megértésre és áldozatkészségre mutat.

Szakszervezeti hírek

A brassói Egységes Szakszervezetek szaktanácsa vasárnap délelőtt 9 óra összehívta a szakszervezeti, gyári bizottságokat és az üzemi szakszervezeti kiküldötteket a Corso mozgó termében tartandó együttes megbeszélésre. A megbeszélés keretén belül a szaktanács beszámolt a bukaresti nagygyűlésről, ezenkívül a gazdasági, akkordmunka és szervezeti kérdéseket is megvitatják. A megjelenés kötelező.

A brassói és brassómegyei kéményseprők június 10-én, vasárnap délelőtt 10 órakor közgyűlést tartanak a Szabadságtér 26 szám alatt lévő szakszervezeti székében a szakszervezetük megalakítása céljából.

Kováts Berci

fogászati rendelőjét
megnyitotta Brassó, Szt.
János-utca 21 szám alatt.

Rendel 9-12 és 3-7-ig

A Népvédelmi Egyesület országos nagygyűlése

(Bucuresti) A főváros nagyjelentőségű politikai megnyilvánulás tanúja lesz június 15-én. A demokratikus szervezetek sorozatosan megtartott nagygyűlései után most első ízben tartja nagygyűlését teljes szabadságban a Népvédelmi Egyesület (Apararea Patriotica) Bucurestiben.

Ez a szervezet volt az, amelyik a legtevékenyebb módon támogatta a fasizmus ellen harcolókat. A szervezet azonban a győzelem által teremtett új politikai helyzetben sem hagyja abba a harcot. Tév-

kenységét most a háború okozta sebek begyógyítása felé irányítja, ily módon támogatva a demokratikus összefogás kormányát az ország újjáépítésére irányuló munkájában.

A Népvédelmi Egyesület nagygyűlése visszapillantás lesz az eddig végzett munkára, de egyben erőmértés is azoknak a jövő égető kérdéseinek megoldására, melyek a nép előtt állnak egy szabad, demokratikus és boldog Románia valóra váltására.

Csernăfaluban a MNSZ és az Ekésfront tagjai közösen szövetkezeti alakítanak

(Brassó) Az Ekésarcvonal csernăfalusi szervezete a napokban gyűlést tartott, a melyen Costea, a helyi szervezet elnöke beszámolt az eddig elért eredményekről. Utána Boghez Gheorghe, a megyei szervezet alelnöke szólt fel. Beszédében ismertette a szövetkezet létesítésének szükségességét.

— A földművesek szövetkezetének kétös jellege van — mondotta beszédében Boghez — beszerzési és értékesítő. Csak ilyen módon érhetjük el, hogy terményeinket megfelelő áron értékesíthessük és szükségleteinket az üzerek kikapcsolásával olcsón fedezhessük. A jelenleg alakulófélben lévő szövetkezetnek eddig 400 tagja van, de a beiratkozások még folynak, úgy, hogy minden remény megvan rá, hogy rövidesen megkezdheti működését.

— Különösképpen örömdetes — folytatta Boghez — hogy ez a szövetkezet az itt együttélő románok és magyarok kö-

zös munkájának a gyümölcse. Az Ekésarcvonal és a Magyar Népi Szövetség közösen hívták életre ezt a lakosság javát szolgáló intézményt. Félretéve a sovinizmust, amely eddig annyi szerencsétlenség okozója volt, azt a sovinizmust, amelyet a régi reakciós vezetőkörök ültettek el mesterségesen a lelkekbe, a román és a magyar földművesek most kéz a kézben haladnak a közös jólétüket biztosító intézmények megvalósítása felé. Miután közösen valóították meg a földosztást, most közösen alakítják meg a szövetkezetüket is, amely a gazdasági jólétet hozza mindkét népnek. A szövetkezet tagjai csernăfalusi földművesek, tekintet nélkül a nemzetiségükre. Ezt a tényt egyébként a Magyar Népi Szövetség csernăfalusi elnöke is megállapította, aki kijelentette, hogy csak a két nép testvérisége vezethet a jobb jövő felé — fejezte be beszédét Boghez.

A gyári bizottságok szabályzata

1. Minden olyan ipari vállalat, amely 50 alkalmazottnál többet foglalkoztat, gyári bizottságot választ. Az ennél kisebb vállalatok egy vagy két bizalmi választanak.
2. A szakszervezetnél a vállalatot ezek a gyári bizottságok, illetve bizalmiak képviselik.
3. A vállalatok összes munkáisi és tisztviselői részt vesznek a gyári bizottságok megválasztásánál. Bizottsági tag csak felvilágosodott, öniratos szervezett munkás vagy tisztviselő lehet.
4. Azokban az ipari üzemekben, ahol az alkalmazottak külön szakszervezetekbe vannak szervezve, az 1. pont rendelkezései

értelmében külön bizottságot választanak. Ezek a bizottságok annyiszor üléseznek, ahányszor azt az alkalmazottak érdeke megkívánja, de havonta legalább egyszer össze kell üljönnek és le kell tárgyalják a napirendre tűzött tárgyakat.

A hatékonyabb együttműködés céljából a két bizottság tagjaiból szűkebbkörű bizottságot jelölnek ki. A több osztállyal működő vállalatok kiküldöttek után tartanak fenn szoros kapcsolatot az üzemi bizottsággal.

5. A gyári bizottság megválasztása után összeülve, kezeiből elnököt, titkárt és pénztárost választ.

A gyári bizottság hatásköre

meghívják, hogy a munkásság előtt ismer-
tessék a termelés menetét.

d) Véleményezi az alkalmazottak felvé-
telét és elbocsátását.

9) Szakszervezeti téren a gyári bi-
zottságra a következő feladatok várnak:
a) Gondoskodik, hogy az alkalmazottak be-
íratkozzanak a szakszervezetbe. b) Kijel-
leszti bennük az osztályöntudatot, és nem-
zetközi összetartás érzését. c) Kijel-
leszti a munkásfegyelmet. d) Beszéli a szaksz-
ervezeti tagdiákat, amit a szakszervezeti
pénztárba fizet be. e) A munkaadó előtt
képviselet az alkalmazottakat.

10. A gyári bizottság kötelessége a
szakszervezet tudomására hozni az
üzemben felmerülő valamennyi szabályta-
lanságot és azokat a szakszervezeti ve-
zetéssel együtt felszámolni.

A gyári bizottság választása és összetétele

11. A gyári bizottságot a vállalat vala-
mennyi munkáisi és tisztviselője együttes
közgyűlésen választja meg a következő-
képpen:

5 tagú bizottságot az 50—100 alkalma-
zottal dolgozó üzemben, 7 tagú bizottsá-
got a 100—300 alkalmazottal dolgozó
üzemben, 11 tagú bizottságot a 300—1000
alkalmazottal dolgozó üzemben, 15 tagú
bizottságot az 1000—5000 alkalmazottal
dolgozó üzemben és 21 tagú bizottságot
az 5000 alkalmazottal többel dolgozó
üzemben.

12. A választás csak abban az esetben
érvényes, ha a választó gyűlésen az alkal-
mazottaknak több, mint a fele szavazott.

A választás helyét és idejét legalább 5
nappal kell az alkalmazottak tudomására
hozni a választás előtt. Ha a meghívásra
nem jelenik meg az előírt számú alkalma-
zott, a gyűlést 5 nappal el kell halasztani,
amikor a választást a megjelent tagok szá-
mára való tekintet nélkül megtartják.

13. Azoknak a személyeknek a számát,
akiket a szervezeti munka érdekében el-
 lehet vonni a termelésből, a következőkép-
pen állapították meg: Az 50—100 alkal-
mazottal dolgozó vállalatnál 1 embert na-
pi 2 órára, a 100—200 alkalmazottal dol-
gozó vállalatnál 1 ember állandóan (egész
napra), a 300—1000 alkalmazottal dol-
gozó vállalatnál 2 személy állandóan, az
1000—5000 munkással dolgozó vállalatnál
5 személyt állandóan és az 5000 munkás-
nál többel dolgozó vállalatoknál 3 sze-
mélyt állandóan.

Az ilyen munkával megbízott emberek
a vállalatot teljes fizetést kapnak min-
den járulékkal.

14. Amennyiben megállapítást nyer,
hogy a gyári bizottság megválasztását
nem eszköztették a szabályzat betartásával,
a szakszervezetnek jogában áll új választást
kiírtani.

Általános rendelkezések

15. Hogy a gyári bizottság a 6. pont-
ban lefektetett kötelezettségének eleget
tehesen, jogában áll tanulmányozó és a
termelés fokozását alkalmas, közműve-
lődi és testnevelési bizottságokat fel-
állítani saját vezetése alatt és az üzemi
közgyűlés és a szakszervezet előtt fele-
lősséggel tartozik ezen tevékenységéért.

16. A gyári bizottság tagjainak tiszte-
letben kell tartaniuk a munkaidőt. A mun-
kában és a termelés fokozásában példát
kell mutatniuk.

17. Erélyesen fel kell lépniük minden-
fajta egységbontó kísérlettel szemben.

18. A szakszervezet kérésére a gyári bi-
zottság kiküldötteket jelöl ki különböző
gazdasági és közművelődési bizottságok-
ba.

19. A gyári bizottság minden héten egy
kötelező ülést tart a munkaidőn kívül, a-
melyen megvizsgálja az eddigi tevékeny-
ség jó és rossz oldalait és egyben a jövő
hefti munkarendet is megállapítja.

20. A gyári bizottságok határozatait az
üzemi munkásság közgyűlése, vagy a
helyi szaktanács megsemmisítheti, ha azok
nem illeszkednek a felsőbb szakszervezeti
hatóságok keretébe.

21. A gyári bizottságnak nincs kezde-
ményezési joga a szakszervezeti bizottság
hozzájárulása nélkül.

22. A gyári bizottság havonta munká-
közgyűlést hív össze, amelyen beszámol
a tevékenységéről és megvizsgálja a mun-
kásságot érdeklő kérdéseket. A gyári bi-
zottság rendkívüli közgyűlést hív össze,
ahányszor erre sürgős szükség mutatkozik
és ha a szaktanács, vagy a munkásságnak
legalább fele ezt kéri.

23. Az üzemi közgyűléseken, vagy az
egyes osztályok gyűlésein minden az
üzemben dolgozó munkás, vagy tisztvi-
selő szabadon nyilváníthatja véleményét,
bírálni, előterjesztéseket tehet, felvilágo-
sításokat kérhet a napirenden lévő kérdé-
sekről, valamint a gyári bizottság tevé-
kenységét érintő kérdésekről. A munká-
sfegyelmen érdeklődés azonban a többség
által hozott határozatokat a kisebbség tisz-
teletben kell tartsa.

24. Minden alkalmazott, nemre való te-
kintet nélkül, szervezkedhetik a szakmá-
jába vázó szakszervezetbe, tekintet nél-
kül politikai felfogására, vallására, vagy
nemzetiségére, kivéve azokat az elemeket,
akik a munkásosztály ellen tevékenyked-
nek.

25. Valamennyi gyűlésről külön erre a
célra felfektetett könyvben kell jegyző-
könyvet felvenni.

26. Valamennyi rendes, rendkívüli gyű-
lésen, vagy a gyári bizottság ülésein jo-
guk van a felsőbbboku szakszervezet ki-
küldötteinek is részt venni.

27. A gyári bizottság megbízása egy év-
re szól.

28. Minden év január és február havá-
ban beszámoló közgyűlést kell összehívni,
amelyen beszámolni a tevékenységről
és gyári bizottságot választanak.

29. Valamennyi gyári bizottság mellett
egy, a szaktanács által kijelölt felügye-
lőbizottság működik.

A jelen szabállyal az előző szabály-
zat érvényét veszti.

Román és magyar fasiszták közös vállalkozása

Sebesi Jankó, Szakáts Zoltán és az életfogytiglani kényszermunkára ítélt Golumbovici „muszájja” üzlete

Tisza Pista egykori allspánjának „önzetlen” pályafutása a bucaresti parlamenten át a székelyudvarhelyi internálótáborig

A néparuló és a népeket egymásra uszító magyar és román fasiszták, no meg a székelység ugynevezett „hivatott” vezetői mindig megértették egymást. Különösen ha közös koncrol, vagy a közös nyereség zsebrevágásáról volt szó. A profit-éhes magyar fasiszták, akik lépten-nyomon a békés román nép ellen izgattak, ha saját érdekeiket kellett szemlélő tartaniok, akkor túltették magukat a faji és nemzeti kizárólagosság elvén és baráti kezét nyújtottak a román fasisztáknak, hogy egyesült erővel foszthassák ki saját népüket. Ez volt az a „nemzetmentő” munka, amit a bécsi döntés előtt a reakciós magyarpárti urak hol nyilant, hol pedig álcázva üztek a székely nép bőrére.

Ezeknek az uraknak minden szabad volt. Szabad volt benőszülni román családba, nem kellett eltitkolniok rokon kapcsolatokat a román bojárokkal s ha kellett, ezeknek a népnyzó fasiszta magyar uraknak szabad volt összefogni a népnyzó románokkal is hogy az évszázadokot át kizsákmányolt és kisemmizett szerencsétlen székely népet mindenkiből kifoszthassák. A székelyföldi magyar fasiszták és a román népnyzó reakciós elemek testvéri együttműködéséről adunk izlelítő, amikor Sebesi Jánosról, az udvarhelyi internálótábor jelenlegi lakójáról, a volt reakciós magyarpárti politikus multjáról és néparuló tevékenységéről lebbentjük fel a fátylat.

Sebesi Jankó népmentő munkája

Sebesi János, a becenevén közismert Sebesi Jankó nevét Varságtól Ujszékelyig és Parajdtól Vargyasig minden székely gazda ismeri. Valamikor Tisza István bizalmi embere volt s a kakastollas csendőrszuronyokra támaszkodó hírhedt Tiszarendszer ültette az első világháború előtt az udvarhelymegyei alispáni székbe. Sebesi Jankó népellessen tevékenysége már az első világháború alatt kezdett kialakulni. Mint a megye alispánja kezébe vette a talpbőr és más közszükségleti cikk kiosztását (erről sokat tudnának beszélni az udvarhelyi öreg csizmadiaik). Már abban az időben sokat utstogtak Sebesi Jankó „önzetlen hazafias” munkájáról, de közben jött az 1916. évi menekülés forgataga és Sebesinek az ellátás körüli visszaélései felett napirendre kellett térni, mert az alispán ur „újabb népmentő” munkába kezdett. Sebesi hajtotta végre a töle megszokott alapoassággal a megye kiürítését s a szerencsétlen menekülésre kényszerített székely lakosság marhaállományát potom pénzén a hadsereg részére vásároltatta össze, azzal az indoklással, hogy az állatok úgy sem bírják ki a hosszú utat az ország belsejéig. A szerencsétlensorsu, frontokon harcoló székelyek itthonmaradottait így sikerült megtevesztenie és a napi árnál alacsonyabb áron összevásárolt állatokat menekülés után — borsos áron adatta vissza a hazatérő székelyeknek.

A kijáró magyarpárti honatya

Az első világháborút követő fshatalom változásokor Sebesi Jankó nem tett esküt, mert „ideiglenesnek” tartotta a helyzetet, a „kitartást” hirdetők élére állott és így nyugdíj nélkül hagyta el a megyeházát. „A méltóságos alispán ur” egyelőre visszavonult a közéleti szerepléstől. A huszas évek elején, amikor a romániai magyarság szervezkedni kezdett Sebesi Jankó elérkezettnek találta az időt arra, hogy hatékonyan, minden „egyéni önzés” nélkül bekapcsolódjon a Magyar Szövetségbe, később a hírhedt néparuló és grófi Magyar Párt reakciós munkájába. Sebesi Jankó azonban nem érte be egyszerű pártarcos szereppel, mert zilált vagyoni állapotát kellett helyre hoznia, ezért mindent elkövetett, hogy a hírhedt csucsai paktumot követő választásokon ő is bekerüljön magyarpárti programmal a bucaresti parlamentbe, mint a többi szenátor és képviselő napidíjra pályázó románul nem tudó magyarpárti

honatya. Románul ő sem tudott többet, mint Szakáts Péter, vagy Abrudbányai-Fikker Ede, Paál Árpád, vagy a többi, de ez nem zárta ki azt, hogy képviselhesse a székelyek érdekeit. A bucaresti reakciós és pénzéhes politikai élet posványba belecséppent Sebesi Jankó finom szimata azonnal megérezte a kijárások korlátlan lehetőségét és így a parlamenti ülések helyett, egyrészt saját, másrészt jópénzért elváltat ügyekkel, egy-két román szót eladogva a minisztériumokban előszobázott. Elsősorban is a saját nyugdíjnyújtás sikerült elintéznie, hogy ezzel élete végéig biztosíthassa magát. Sebesi Jankó, ahogy Udvarhelyen mondaní szokták „tollasodni” kezdett. A későbbi fajvédő és antiszemita méltóságos ur nem átalotta egy liberális törökbuzaszállításból ismert zsidó kereskedővel társas viszonyra lépni, hogy gépkocsit alkatrészüzletet, benzinkartárt és szállodát nyisson.

Sebesi Jankó „önzetlen népmentő” munkájára jellemző esetet emlegetnek még ma is Székelyudvarhelyen. Az első zetelaki tűz alkalmával, amikor többszáz székely gazda vált hajléktalanná, az ottani községi előjáróság távbeszélőn segítséget kért Székelyudvarhelyről. Az udvarhelyi önkéntes tüztoltók és a katonaság tehergépkocsikon akart Zetelakára sietni, hogy az oltási munkálatokban részt vehessenek. Nem volt elegendő benzín. Az önkéntes tüztoltók, iparosok és munkások munkahelyeikről a Sebesi-féle benzín raktárba siettek, hogy kölcsönképpen, vagy hitelben benzint kérjenek. Sebesi Jankó, aki történetesen a benzinkartárban tartózkodott, kijelentette, hogy „inkább éjjen el egész Zetelaka, de csak késpénz ellenében hajlandó benzint adni. „Az önkéntes tüztoltóknak hosszas futkosás után sikerült a benzín árát összeszedni és csak egy óras késéssel érkezhettek meg a lángban álló Zetelakára.

Szakáts Zoltán a földbirtok nélküli földbirtokos

Sebesi Jankó képviselősege idején szegődött hozzá a szintén „önzetlen” Szakáts Zoltán, földbirtok nélküli földbirtokos, akikben a „honatya” kiváló segítőhársat kapott. Szakáts Zoltánt meggyesztte azért hívták földbirtok nélküli földbirtokosnak, mert édesanyja nevében levő birtokon gazdálkodott és ezzel a földbirtokos címmel nem egy jóhiszemű embert károsított meg Szakáts Zoltán. Mint földbirtokos jelent meg a zsiros hasznót jelentő árlejtéseken és mint hivatalosan igazolt vagyonatlan személy szerepelt a szállítások körül keletkezett bünpörökben. Sebesi Jankó közöl hat éven keresztül „képvisele” a székelyek érdekeit a parlamentben, hol mint képviselő, hol mint szenátor, de mindannyiszor a „néma honatyák” a románul nem tudó magyarpárti képviselők és szenátorok csoportjának volt a „legulyosabb” egyénisége. Parlamenti beszédet egy ízben sem tartott, elvégre nem azért választották meg a félrevezetett néptömegek, hogy Willér Jóska, vagy esetleg Gyárfás Elemér, vagy Sándor Jóska babérajaira vadásszon. Sebesi igényei mindössze csak a kijárásokra korlátozódtak.

A harmincas évek elején Sebesi Jankó kibukott a parlamentből és így Szakáts Zoltánnal együtt rávetették magukat az udvarhelymegyei mezőgazdasági kama-

rákra, amely bár nem jelentett olyan husosfazakat, mint a honatyaság, mindenestre azonban mindketten megtalálták számításait. Szakáts Zoltán részesművelésre kiadott és parlagon heverő bikafalvi birtokán egyszeribe megindult a szakszerű termelés. A mezőgazdasági kamarától vetőmagot kapott — hitelbe. Vetőmagot, melyet a székely gazdák között kellett volna kiosztani.

A Sebesi—Szakáts kettős kibővült Golumbovici-csai

A Sebesi—Szakáts kettős közvetlenül a második világháború előtt kibővült. Bevetették Molnár Árpád vállalkozót és erdő-kitermelésbe kezdtek. Az eddig kizárólagosan „nemzeti alapon” álló vállalkozók jövedelmük növelése érdekében szorosabb üzleti összeköttetésbe léptek Golumbovici Dumitruval. Azzal a homályos multu Golumbovici Dumitruval, akit a brassói katonai törvényszék nemrég a népgyilkos és rabló Maniu-gárdák gyászos szereplése miatt rablásért és fosztogatásért életfogytiglani kényszermunkára ítélt. Mindez nem zárta ki azt, hogy a „népmentő urak” ne társuljanak pont azzal az alakkal aki később a békés székely nép kifosztására vállalkozott.

A Sebesi—Szakáts—Molnár—Golumbovici társaság bizonyos reakciós román tisztikörökkel lépett érintkezésbe és ezek segítségével előnyös feltételekkel nagyobb kiterjedésű erdőterületet utaltattak ki maguknak kitermelés végett. A reakciós tisztok után az erdőt székely munkaszolgálatosokkal ingyen kitermellették, háziasági segédlettel a kitermelt fát kényszerutarral leszállították az udvarhelyi állomásra. A nagystílű vállalkozásnak a „muszájja-üzletnek”, ahogy a székelyek Sebesi és társai kitermelő eljárását nevezték — a hírhedt bécsi döntés vetett végét.

Akkor amikor a magyar sovínizmus és a magyar reakció való igos haláltáncát járta, amikor a Sebesi—Szakáts vágásu emberek lépten nyomon a békés román nép ellen izgattak és fajárulónak nyilvánították még azt is, aki becsületes román emberrel állt szóba és akkor amikor 1940 szeptemberében a magyar csapatok már a megye határán állottak Sebesi Jankó és Szakáts Zoltán a székelyudvarhelyi Kassay-féle bodega előtt Golumbovici-al nyilant, mindenki szeme láttára osztották szét egymás között a „muszájja” üzlet hatalmas nyereségét. Rendkívül barátságos modorban a viszontlátás reményében váltak el egymástól, holott akkor az járta, hogy örökéletű helyzetet teremtettek a Belvedere kastélyban...

A felszabadított Vörös Hadsereg a Sebesi—Szakáts kettőst is szétszórta. Sebesi több hónapos bujkálás után került rendőrkézre és most az udvarhelyi internálótáborban tart fogókurát. Szakáts Zoltán a magyar fasiszta „főur” itt hagyva a becsapott székely népet, a száztíz gazdakört, egykori üzleti terepét, elmenekült és azóta nyomavestett. Golumbovici a „jófü” pedig egyelőre a brassói katonai törvényszék börtönében ábrándozhatik a „muszájjáról”, a szárazajtai és csikszentdomokosi vérengzésekről és rablásokról.

Magyar fasiszták, román fasiszták — mind egyikek ök...!

Szász István.

Szemlér Ferenc:

Fiatal férfiak

Nos, barátaim! a miénk a világ, foglalkuk el tehát minél hamarabb! Kezünkbe vesszük a kapát, az ekét, a csavarkulcsot, a csodák reteszét. Kinyitjuk velük a mezőt, kapukat, mindazt, mit bírtak azelőtt az urak! Ránk vár a munka s a szilárd türelem, az erőszak is, hogyha már kell legyen. De megteremtjük, ami kell, ami jó, amit csak tőlünk követel millió és milliárd lény eme föld kerekén, az elnyomott, az elvetélt, a szegény! Ilyenek vagyunk. mind fiatal férfiak, versengve dolgozunk: hamar s hamarabb. A szánkon acélként ragyog az ige románok, zsidók, magyarok ereje s új világ lehe száll a friss szavakon — hadd lélegezzük be mi is szabado!

A demokrata sajtó harca

A kolozsvári Igazság írja:

Attól a lelkiismeretlen spekulációtól, amely országszerte folyik, egyformán szenved a város és a falu munkás népe.

A városi munkásság mindent elkövet, hogy a spekulációt eltüntesse és a spekulánsokat börtönbe juttassa, mintahogy azonban az ország demokratizálásának nagy feladatát más téren is csak a falu és a város munkásságának testvéri közfogása biztosíthatja úgy a spekuláció ellen is csak az együttes erővel folytatott harc vezethet eredményre.

A spekulánsok és a spekuláció ellen folytatott harchoz kormányunk a munkásság kezébe kitűnő fegyvert adott: a törvényt.

Most már csak a falvak munkás népén mulik, hogy a városi munkásság, amely mindig testvért érzett benne, az ő javára is forgothassa ezt a fegyvert.

Csakis a falvak népén mulik, a törpe- és kisbirtokosokon, hogy most már sürgősen maguk is megalakítsák a maguk el-látó szervét: a szövetezeteket, amelyek szoros összeköttetésben a városi üzemi és kerületi gazdasági ellátó szervekkel, könnyen zökkenőmentesen és a spekuláció teljes kizárásával meg tudják oldani a falvak és a városok termékeinek kicse-relését.

A városi munkásság nem ment el vakon azok mellett a nehézségek mellett, melyeket a háború és a háborus gazdálkodás a földműves népek okozott. A városi munkásság jól tudja, hogy míg például csak 1939-ben a földműves egy véka kukoricáért 25 lejt kapott, addig egy ekevasért 30 lejt, egy méter vászonért 25 lejt fizetett. Ma pedig egy véka kukorica 700 lejt, de ugyanakkor egy ekevas ára 3500 lejt, egy méter vászon ára 6—7 ezer lejt, ha ugyan ennyiért meg lehet venni. Mindennek azonban a féléveszett spekuláció az oka csupán, éppen ezért nem olyan legyőzhetetlen baj ez, hogy legyűrését sikerrel ne vállalhassuk. A harcot tehát igenis fel kell vennünk, mégpedig közös erővel, hogy egyszersmindkorra eltűntessük a spekulációt minden kártevésével együtt.

Jól tudjuk, azt mondhatja valaki, hogy szövetezet nagyon sok faluban már azelőtt is volt, sőt ma is van helyenként, azok azonban a drágaság leküzdését sem ma, sem a multban nem tudták szolgálni.

Az a szövetezeti keret, amely a mult uralomtartás alatt pókhálóként fonta be a falvakat, a spekulánsok járszalagán mozgott, és csak arra volt jó, hogy a földművesek figyelmét az igazi bajokról elterelje. A mai szövetezeteknek homlokegyenest más feladatuk van: a bajok igazi okának, a spekulációnak leleple-zése és az ellene vívott harc folytatása.

„PAPETĂRIA UNIVERSALA”

papír- és írószerkereskedés, papírraktár

Tulajdonosok: WEISZFEILER S. és FORIL GH.

Brassó, Hirschler-utca 6. Telefon 37-15

Nagy választék az összes papírárukban, írószerekben, irodai cikkekben. Üzleti papírzacsok, csomagoló-, szőnyeg-, falvédő- és vajpapirok, tapéták, színes- és fehér papírszalvéták stb.

NAGYBAN!

KICSINYBEN!

Az ember ne rabja, hanem ura legyen a földnek

Közerdek az olcsó termelés, különösen a mezőgazdaság terén, hisz ettől függ mindennapi kenyérünk.

Keresnünk kell az utakat, amelyek nagyobb eredményhez vezetnek. Itt legelőször az időnek tökéletesebb kihasználása kínálkozik. Míg a mezőgazdaságban, ellentétben az ipari munkákkal, nagyon sok függ az időjárástól, ezért napi munkabeszámunk nem támaszkodhatik egyedül az óramutatóra.

Korábban kell felkelnünk, mert a reggeli órákban történt mulasztások egész nap nem hozhatók be. Egyes munkák, mint például a kaszálás is, harmaton sokkal könnyebb. A hűvösebb időben mindig könnyebb a munka, azért a korai és késő estig tartó munkát válasszuk. Ezzel szemben a déli meleg órákban pihenünk 12-től 16, 17 óráig, hogy a test is megkapja a szükséges pihenést.

A munkákat nagyon megkönnyíti a gépek használata: traktorok, lókapák, fűkaszálók, arató gépek, stb. mind arra szolgál, hogy az ember ne nyuza magát állatmódra. Az ember ne rabja, hanem ura legyen földjének.

A gépek használatát nagyon megnehezíti különösen egyes vidékeken a földarabok kicsisége. Akárhány helyt az egész határ nadrászú alaku földkekből áll, amelyeken traktorokkal fordulni lehetetlen. Ezért lesz kényszerítő szükség az a haladabb rendszer, amelynek alapja a közös munka. Ezzel előbb-utóbb meg kell barátkoznunk, mert szűkített apró földjeinken eredményes munkát végezni szinte lehetetlen.

Egyik munka a másiknak elősegítője. Ezért igyekezzünk minden gazdasági munkáinkat tökéletesen végezni, úgy, amint ezt a mai mezőgazdasági szabályok előírják. Például jól művelt földben a ló-kapa kitűnő munkát végez, míg a rögső földben állandóan csúflik, bontlik. Hóncsokos kaszálók a gépek keveset segítenek, ellenben elsimított területeken szépen haladnak.

Tanuljunk meg a földet igazán szeretni, mert a föld soha nem lesz hűtlen az ő igazi munkásaihoz. A földművelés csak kezdetben nehéz, később nemcsak könnyűvé, de élvezetessé válik. A föld annyira magához öleli művelőjét, hogy attól megválni nem is tud. Ez kíváncsú is, mert aki a föld, azé a hatalom.

(Csikszerebá)

Szöke Mihály

Igazság

Irla: Biró Csaba

Az ember kitört az ágyból. A teste még zibbadt volt az álomtól. Kezét fel emelte, hatalmasat nyújtózkodott, s egyet-egyet ásitott is melléje. Aztán amikor így se ment, az inge ujjával jól megdörzsölte a szemét.

A ruháját azért mégis csak lassan vette magára. Az asszony még aludt jó mélyen. Csak a macska volt ébren, és néha belenyávogott a csendbe.

Az ablakok párásak voltak, mert a levegő igen lehűlt az éjjel. Az égre nehezen lehetett kilátni, de az ember addig bámult az üvegre, amíg az eget meg nem pillantotta.

Az ég jó kék volt, akár a tenger, ami baj, mert ilyenkor erőst nagy a hideg.

— En elmegyek — szölt oda az asszonynak, aki már mozgolódni kezdett.

— Hova?

— Dógonra.

Hogy az ember ilyen kurtán felelt, az asszony nem folytatta tovább a beszédet, hanem a fal felé fordult.

Mihály sem bolygatta tovább az asszonyt, hanem bement a kamrába falni, mert az éjjel megéhezett. Az este elfáradt, amikor az erdőről hazaérkezett s az evés nem fogta.

Mihály tovább akarta ébreszteni az

A székelység az elmagyarosodott avar törzsek leszármazottja

László Gyula nagyjelentőségű könyve a honfoglaló magyarokról
A kievi krónikák adatokat szolgáltatnak az ősmagyarokról

A századforduló magyar történetírása szívesen folyamodott olyan állításokhoz, amely szerint a honfoglaló magyarság holmi barbár törzsek gyűlése volt és ami érték a magyarságban, az csupán Szent Istvánnal és a rajta keresztül megmutatózó német befolyással kezdődik. Ennek az irányzatnak legjellegzetesebb képviselője volt például Pulszky Ferenc, aki le merde írni azt a megdöbbentő állítást, hogy a magyar művelődésben csupán az úgynevezett germán elemek a figyelemreméltók és a magyarság csak annyiban számíthat az európai népek közösségében való elismerésére, amennyiben minden eredeti vonatkozást kiirt magából.

Ez a történeti felfogás természetesen az akkor uralkodó rétegek szája ize szerint való volt, hiszen nem jelentett egyebet, mint hogy a széles magyar népi tömegek fölé helyezkedett és leginkább németekből összeverődött urizsály magát.

Egy magyar tudós Kievben

A honfoglaló magyarság életének egyik leghívatottabb kutatója dr. László Gyula, a kolozsvári magyar egyetem fiatal régész tanára. A fiatal tudós már régóta foglalkozik a honfoglalás kori magyarság kérdéseivel és ebben a munkásságában felhasználta a szovjet tudományosság legújabb eredményeit is. A szovjet ellen megindult rablói háború annakidején természetesen félbeszakította kutatómunkáját. A háború viszonyai azonban véletlenül éppen Kievbe vették a kitűnő fiatal tudóst, akinek nemcsak hogy alkalma volt a helyszínen tanulmányozni a szovjet tudományos gyűjteményeket, hanem egyáltalán alkalma nyílt arra is, hogy a kievi múzeumot megmentse a hódító németek rablói vágyaitól.

Kiev egyike a honfoglaló magyarságra vonatkozó adatok legfigyelemreméltóbb gyűjtőhelyeinek. Kiev volt ugyanis a kö-

európaibbnak és ezzel természetesen magyarábbnak is képzelhetők, mint a nemzet igazi lényegét képviselő szegény parasztok és kétkézi munkások tömegei.

A külföldiek szemében ez a felfogás szintén előnyösnek tűnt fel, mert hiszen igazolta a magyarok barbár eredetéről régóta hangoztatott felfogást és egyben újabb tápot adott Herder egykori elméletének a magyarság közeli pusztulásáról.

Az újabb történeti kutatás azonban meglepő tényeket tár fel, amelyek egyáltalán nem hajlandók igazolni a Pulszkyk és a hozzá hasonlók állításait. E kutatások eredményei szerint ugyanis a honfoglaló magyarság egyáltalában nem volt holmi gyűlése horda, amelynek egyetlen célja és vágya a környező népek kiablása. Ez a felfogás éppen olyan régének bizonyult, mint a nyereg alatt puhított hus meseje.

zépontja annak a területnek, amelyen a honfoglaló magyarok elei éltek. Az úgynevezett kievi krónikák sok értékes adatot tartalmaznak a honfoglaló magyarságra vonatkozólag. Mindezeket az adatokat a haladó szellemű fiatal tudós összevetette azokkal a régészeti kutatásokkal és ásatásokkal, amelyeket részben személyesen végzett a honfoglalás kori magyar sírokból, részben pedig más régészek munkálatai nyomán saját új szempontjai szerint feldolgozott.

E kutató munkának eredménye az az ötszáz oldalas könyv, mely a tavaly jelent meg a „honfoglaló magyar nép élete” címen. A szerző népkönyvnek nevezi hatalmas munkáját és csakugyan az is abban az értelemben, hogy minden sora egyszerű, közérthető, világos nyelven szól az olvasóhoz, anélkül, hogy a tudományosság valamilyen csorbát is szenvedne.

Milyen műveltségi körhöz tartoztak a honfoglalók?

A könyv részletes ismertetése természetesen tudományos folyóiratba tartoznék s ezért bírálatával nem is foglalkozhatunk. Csak a magyar közönség figyelmét szeretnénk felhívni arra, hogy ezáltal olyan munka jelent meg a könyvtárban, amely hivatva van arra, hogy alapján val-

toztassa meg a bennünk meggyökeresedett iskolás nézeteket.

E könyv elolvasása után elsősorban szaktanárnok kell azzal a képzetrel, hogy a magyarság történelme csupán Európában és csupán a kereszténység felvételével kezdődik. Az újabb kutatások világá-

nál kiderül, hogy a magyarság részese volt ennek az óriási pusztai kulturának, amely egész Euráziát magában foglalta. A magyarság Európába jövelekor ezt a művelődést hozta magával és jó ideig meg is őrizte. Szinte egy évszázadnak kellett eltelnie, hogy az egykori művelődési és kereskedelmi kapcsolatok meggyengüljenek azokkal a vidékekkel, ahol ma a Szovjet-szövetség déli államai terülnek el.

Nem vészett el az egykori pusztai kultúra

De bár a honfoglalás után száz esztendővel le is zárulnak a kelet felé vezető kereskedelmi utak, azért az egykori művelődési kincs nem vész el és azt a magyarság szinte érintetlenül beépíti új, nyugatos művelődésébe. Itt van a második előítélet, amellyel szaktanárnok kell. Eddig ugyanis azt állították, hogy Szent István útjása nyomtalanul elsöpörte a korábbi magyar művelődést. Az újabb kutatásokból azonban az világlik ki, hogy a honfoglaló magyarság pusztai kultúrája szinte törés nélkül beleolvadt a később megszerzett művelődési kincsbe s az egykori alamból és a ráépülő új tudásból sajátosos ötvözet felfűződött ki, amelyben ma is világosan felfedezhetők az ősi művelődés nyomai.

Végül pedig László Gyula könyve szinte kétségtelen bizonyítékokkal szolgál most már abban a tekintetben, hogy a székelve a honfoglalás kor itt talált és később elmagyarosodott avar törzsek utódai. Ezt az elméletet már korábban is felvetették egyes tudósok, László Gyula azonban a honfoglalás kori sírokból talált tárgyak és egyéb régészeti és nyelvészeti adatok összevetésével ma már szinte bizonyosnak állítja, hogy ez az elmélet a valóságnak meg is felel.

Mindezek természetesen csak kiragadott képek és általánosítások s csupán az a céljuk, hogy az olvasók figyelmét felhívják erre a nagyjelentőségű könyvre. Erőtelmesíti embereink, de különösen tanáraink és tanítónk nem mulasztathatják el ennek a könyvnek elolvasását, mert a múlt megismerése révén megismerhetik a jelen feladatait is.

Szemlér Ferenc

asszonyt, de az nem igen akart neki feladni. Az embert ette a méreg. Azért sokáig nem évődött, mert az idejéből nem igen futotta. Megtörülte a biskáját a lábja zsebéhez, a subát a hátára terítette s aztán kifordult a kapun.

Hideg volt akkora, hogy a kezét alig tudta dugdosni. Az utcán folyvást azon jártatta az eszt, hogy ha török, ha szakad, a község házáról fát kell kikunyerálnia, mert ha nem találna kapni, akkor csakugyan oda lesz a télen.

Haladtában a nap rásütött a subájára. Ilyen hidegben jól esett a nap melege, mert otthon sem volt része belőle.

Amikor a község házára ért, sok ember nem volt ott. Azt gondolta, hogy szerencsével jár. A váróteremben sokáig állingált, mert bémenni nem igen tudott a bírőhoz. Már jóval el volt múlva nyolc, amikor a sógor jött ki az ajtón.

— Hát te, hogy tudtál bémenni?

— Jól.

— S mit kértél?

— Fát.

— Azt jól tetted.

— En igen, de odabé nem.

— Miért te?

— Nem adtak fát.

Mihály egy kicsit elszomorodott, hogy a sógora nem kapott, mert úgy vélte, ha neki nem adtak, akkor neki se adnak.

Mihály máris összehúzta magát a subát s a háta borzongott, pedig itt nem volt hideg. Sokáig álltak a terem közepén ketten, mint a verébfiókák. A csend jó nagyon béült közük s nem is igen kergették el maguk mellől. A kályha a sarokban jó hangosan dorombolt, mintha enni kérne, a falióra nagy busan pedig felett ütött.

— Te megpróbálsz-e — szólalt meg a sógor.

— Meg.

— Hát adnának.

— Biza elérne.

— Idáig koncen-trán voltál.

— Azt is bé kellene számítsák.

— Bé.

— Váltig azt emlegeti, hogy háború van, áldozni kell.

— De csak mi folyton?

Az állingálást megunták, s letelepedtek egy székre. A sógor még nem ment haza, mert azt remélte, hogy még adhatnak. A nyomorúságukat rakosgatták ki egymás mellé, Nem nagyon futarkodtak, mert sokuk volt belőle. Ahogy tereferéltek, bényitott a tanító. A meleg megcsapta az arcát. Látszott rajta, hogy nem fázik.

— E vajon mér jött, — hajolt a sógorhoz Mihály.

— Ez azért amiért mi — mondta a sógor halkán.

— Ezt még megvárjuk.

— Meg.

— S akkor követeljük a fát.

A tanító bémént a bírőhoz. Hamar jött ki s a cédulát meg előttük gyűrte be a zsebébe.

— Neki adtak, nem is egy öllel.

— Mi megfagyhatunk.

— Azér próbáljuk meg.

Nagy csendesen tápászkodtak fel, úgy, hogy a többiek rájuk meresztették a szemüket. A bírő csóválta a fejét amikor meglátta megint a sógort, de nem szólt, hanem hagyta, hogy a panaszaikat előadják.

— Mijen fa kell?

— Tüzifa — felelt Mihály.

— Az nincs.

— Már hogyné volna, erősitette a sógor is.

— A bírő egyet ordított rájuk, de amikor azok nem mentek el, hát adott nekik olyan cédulát, amivel szárazágot lehet gyűjteni.

— E nem kell — hajították vissza.

Erre osztán a bírő a szemben levő ajtóra kiáltott, ahonnan négy csendő jött elé, Nem kérdezték, hogy igazság-e az, hogy a szegény megfagy, vagy sem, hanem úgy kidobták őket a háza, mint a trafikos a személt.

Magyar tartozás

Az első világháborút követő husz esztendő reakciós és fasiszta uralom csendőrtörőjével, adonyuzásával, „kulturzónájával” és egyéb népnomorító eszközeivel mindent elkövetett, hogy a székelység soha se érezze igazi hazájának Romániát. Azt, ahol a magyar iskolában magyar tanító tanít, a csendőrtörő magyarul ügyel a csendre, a cigány magyar nótát muzsikál, a falusi nép folósege pedig szabadon vásárlhat pályát a városban. Azt, ahol a magyar szóért nem jár üldöztes.

A múlt, a távolság megszépítette az emlékeket. A rosszat elfelejtették, csak a szép, a jó maradt meg az emlékek között. Nem tudták, hogy az a kicsi szép és jó közben kipusztult Magyarországról. Csak a rossz maradt meg. A valóság azonban hamar megmutatkozott. 1940-ben Észak-erdélybe megjött a magyar közigazgatás a maga feudális hivatalnokszellemével. — Együtt érkeztek meg a döllyös nagyságos, méltóságos, kegyelmes urak, a kakastolások és az ugynevezett „ejtőernyősök”. A virágok elhervadtak, az örömtől piros arcok elszápadtak a Székelyföldön. A magyarról kapott pofonok százszor jobban égették, mert a saját fajtájuktól kapták őket.

Az idők múltával az elmúlt román világ sem tűnt el éppen olyan nagyon rossznak és a székelység nagyrésze már kárörömmel szemlélte a jövevény gögös magyar urak futását. Egészséges ösztöneivel megérezte, hogy a gyűzdelmes Vörös Hadsereg nyomában nem jöhetnek már vissza a rosszlelkű kulturzónák gyűlölt tanítói, sem a korbáccsal dolgozó csendőrtörők, sem pedig a faji alapon nyüző adóhivatalnokok. Lelki szemük előtt már látták a békés együttélés, gyarapodás, fejlődés lehetőségeit a MADOSZ által egy évtizeden át hirdetett igazságok jó talajba hullottak. Tudták, mi a demokrácia. Várták. Hogy saját iskoláikban a saját tanítóik tanítsanak majd! Saját nyelvükön, a közigazgatásban a maguk választotta előjárásait intézi az ügyeket, az együttélő román néppel. Tiszában voltak már vele négy esztendő „magyar világ” után, hogy számukra az elnyomatást, mellőzést csak a demokrácia rendszer szüntetheti meg. A demokrácia előtt pedig minden nemzet egyenlő.

De a székelységnek ismét csalódnia kellett. Ismét nem azok jöttek, akiket vártak. A régi reakciós hatóságok jöttek, élükön a bosszúállás vad ösztöneitől üzött Maniu gárdával. A vad gyűlöletet hozták magukkal a magyarok ellen. Azok ellen a védtelen, kiszolgáltatott magyarok ellen, akik hitték a demokráciában, akik a felszabadulást várták.

A fiatal, becsületes román demokrácia hangja azonban hallatszott már, miközben a többségükben reakciós kormányok még a nép torkát szorongatták. Pedig a román nép nagy többségének a lelkében már forrt az igazság hangja, béklyóba kötött izmai már testvéri kézzel fogták a magukat a magyarság felé. De a magyar tömegek csak a csunya, véres valóságot látták: a Maniu dühöngő gárdáit. Ezek után könnyen érthető az is, hogy a magyar reakció erdélyi maradványai milyen mohó étvágyal vetették rá magukat a román eszmétársaik által önként felkínált prédára, a sovinszta bujtogatására. Március 6 óta azonban, mióta a valódi demokrácia kormány vette kezébe az ország népeinek sorsát, megváltozott a helyzet. A magyar sovinszta baljósait az élő valóság sorra cáfolja meg. Visszacsatolták Eszakerdélyt az országhoz és íme, a magyar iskolákban továbbra is magyarul tanítanak, a csendre továbbra is a népválasztotta csendőrtörő ügyel, a községi bíró helyett senki sem követeli, hogy román embert tegyenek, az eddig mesterségesen elkötött ereken újól megindul az egészséges vérkeringés, még a magyar zászlót is olyan szabadon lengeti a szél, mint a román lobogót. Az emberek lassan rájönnek, hogy a szeretet ize édesabb a keserű gyűlöleténél, hogy az együttes építő munka hasznosabb a folyómos rombolásnál. Rájönnek, hogy ha maguk veszik kezükbe az életük irányítását, magától tűnik el a nemzetek közötti viszálykodás, amely soha sem a nép köréből, soha sem

Groza Péter dr. könyvéből:

„A román és magyar nép közt a viszályokat sohasem valóságos, hanem a mindkét néptől távol álló idegen érdekek idézték elő”

(Részletek Groza Péter dr. demokrácia miniszterelnök most megjelent „A bőrön árnyékában” című könyvéből. E részletben Groza dr. bátor és a földműves nép érdekeit szem előtt tartó történelemszemlélettel alapítja meg, a múlt mulasztásait, a legnagyobb tárgyilagossággal mindkét fél vezetőivel szemben. Következtetéseiben pedig benne foglalják mai, demokrátiás kormányának becsületes nemzeti politikája is.)

Igy számolt vehettem azaz, hogy a román és a magyar nép között a meggyezés nemcsak lehetséges, hanem — tekintettel a szomszédságra és a történelmi együttélésre — alapvető feltétele, geopolitikai szükségszerűsége a kölcsönös boldogulásnak.

A múlt kutatása közben gyakran megállapodtam az 1848-as eseményeknél, amikor a francia forradalom lehetősége a dunai térség hűbéri államait is elérte és alapjaikban rázkódtatta meg. Ebben az évben még Bécs, a Habsburgok fellegrára és láthatta a hűbéri rend

Miért nem értette meg egymást Kossuth és Avram Iancu?

Tudjuk, hogy értelmiségi vezetői milyen útra vezették a hűbéri járom alatt nyugodt jobbágynépet. Emlékeztet a balázsfalvi Szabadság mezején tartott gyűlés lelkesültsége, valamint Avram Iancu-nak, a fiatal ügyvédnek hősiességének kezdemenyézése, hogy karddal vessen véget a szónoklatok végeérhetetlen áradatának és a hegyei közé vonulva, forradalomra hívja a mókokat. Valamennyien átéltük, főleg az ifjúság éveiben, a romantikus hősiességnek eme legendáját és megfürösztöttük lelkünket a valamennyi erdélyi román családban szentséggel őrzött vízei hagyományok forrásában.

Az 1848-as forradalmaknak a kimenetele azonban, mindazzal, ami a forradalmakat a valóságban követte, a történelmi távlat szemszögén át nézve, szétfosztja a felfohalmynak eme ködvárait és megmarad a történelmi igazság: a maga nyers, de annál realitásos következményeivel.

Kossuthnak és társainak nem sikerült a maguk oldalára állítani az erdélyi román népet a Habsburg jogar alá tartozó nemesek uralma ellen folytatott harcban

egyik erős védelmezőjét egy lámpavasra felakasztani, míg a forradalmár Kossuth és Petőfi által fellelkesített magyar nép a polgári forradalom jelszavait haragította. A pozsonyi hűbéri országgyűlés megrémülve attól a 40.000 parasztól, akiket Petőfi, a fiatal költő és a többi forradalmárak gyűjtöttek össze Budapesten a Duna jegén, — határozataival sietve megszüntette a jobbágyiságot, kisajátította a hűbéri földbirtokokat, bevezette a parlament rendszert és a nép képviselőivel szemben felelős kormányt, a gyűlekezési és sajtószabadságot stb. A bécsi császár a Kossuth elnöksége alatt álló első felelős kormány vezette magyar nép ellen Jellachich tábornok osztrákokból, csehekkel és horvátokból toborozott hadseregét küldte. Kossuth felhívást intézett Ausztria különböző népeire és harcba hívta őket a közös elnyomó ellen a népszabadság nevében, a hűbérurak ellen a polgári forradalom jelszavával.

Miként viseltettek az erdélyi románok az 1848 év eseményeivel szemben? Hogyan válaszoltak Kossuthnak a felhívására?

azon egyszerű oknál fogva, mivel maguk a forradalmárok is letertek a harc történelmi vonaláról. Miután előzőleg sikerült nekik mozgósítani nemzetük minden népi erőforrását, a szabadságra és társadalmi igazságra szomjuhozó tömegeket a polgári forradalom útjára terelték. A vezetők az első forradalmi lendület után a régi rendszer kioakáiának javára történő megalkuvás mocsarába tévedtek. A hűbéri intézmények azonnali kiirtása és valamennyi előző feltétel nélküli és haladéktalan megszüntetése helyett — eltúrták az „ügyes” halogatást.

A Pozsonyba sebtiben összehívott országgyűlés gyorsan megszavazta a jobbágyiságot elörlő törvényeket és kinyilvánította a szabadságot s a törvények előtti jogegyenlőséget. Mindezt Petőfi a költő, a forradalom arkangyala által felkeltett földművesek nyelvére fordította. A törvényhozó nemeseknek halállos rejtégesége azonban azonnal megszűnt, amint a Rákossnál egybegyűlt földművesek elhagyták a Duna jegét és szétszóródtak, visszatérve otthonaikba. Az országgyűlés újra bátorságot merített és a nagy francia forradal-

omhoz hasonlóan korlátozásoknak vetette alá a munkás népek tett engedményeket, elannyira, hogy a paragrafusokba ágyazott „reformok” elvesztették gyakorlati értéküket, mivel előirták a kisajátítandó birtokok és hűbéri jogok kártalanítását. Kossuth továbbra is menydörgött gyújtó beszédekben, de ugyanakkor engedte magát kődelvételni a hűbérurak csoportjával, amely a sovinszta nacionalizmus leple alatt, aláaknáztta a társadalmi forradalmat. E napok tárgyalások feltételei a nemzeti és gazdasági elem szerencsés összekeverését, az egyidejűleg a nemzeti függetlenségért és a gazdasági-társadalmi felszabadulásért vívott harc egységességét mutatták, de a forradalmi vezetők hívós ítélőképességét naiv nemzeti vakbuzgóság homályosította el.

Ilyenformán lassanként a társadalmi forradalom arcvonalát cserben hagyták.

A magyar dolgozó nép az évszázados jobbágyelnomatlanság folyamán kifejlődött kollektív ösztöne révén valahogy megérezte ezt és „összehúzza szőmőkéjét”, a kezdeti lendület után egyre kevesebb bizalommal nézte, amint Kossuth mind inkább körülvette magát a hűbéri rendszer hasznélvezőivel, akik nagyhangúan lengteték a forradalmi vörös színűre festett struccotlat.

A román jobbágytömegek tudata alatt, a román dolgozó nép lelkében, ugyanez a folyamat ment végbe, ugyanez az érdekelenség fejlődött ki. Kollektív lelketében képtelen volt érdeklődést kicsihiolni a szomszéd népek a polgári forradalom vonalán vívott harca iránt. Ez a jelenleg eltávolított egymástól a két népet, amely — ha ugyanaz a történelmi pillanat kezdetében közel hozta is őket, ugyanazon tárgyalások feltételek között és egyenlő erővel — nagy lényest tehetett volna előre mindkét nemzet és gazdasági szabadságának útján.

Mindez éppen fordítva történt. Az 1848-as forradalom népvézeirenek hi-zékenysége megkönyítette, a tragikus folyamatot a két nép egymáshoz való viszonyában. Avram Iancu és társai összetévesztették az ugyancsak fémjelzett magyar hűbériség jobbágyelnomatlanságának jármában sínylő magyar népet az erdélyi tájak nagykeri-désű uradalmának nem-es uraival... Iancu forradalmárainak szemében ezek a grótok és bárók magát a magyar népet személyesítették meg. A fellázadt mókok minden forradalmi erejét a nemesektől ugyanolyan távol álló magyar nép ellen fordították. Ez a nemzeti szembenállás vonalára való beállítást jelentette. Am ezek a hűbérurak nagy többségükben — bármennyire is tragikusan és érthetetlenül is hangzik — a magyarság faji törzsétől távol állottak, mivel többnyire román eredetűek voltak. Kendeffy gróf — Căndeia, a Josika bárók — Josoca, Nopcea, és a többiek is mind, kiknek kastélyait Iancu lándzsái feldúlták, ugyanazt a hűbéri rendszert jelentették, amely ellen eredetileg a magyar nép fellázadt.

A valóság tragikus félreismerése és dialektikus átvizsgálásának teljes hiánya, — amihez hozzájárult a félreértések ravasz kiaknázása azok részéről, akik a történelem folyamán mindig hasznot húztak a népek megosztásából, hogy könnyebben „szétválaszthatassák” őket, — vezetett a mindkét nép számára oly tragikus végkimenetelhez. Fejlődésüket is ez hátráltatta és annyi felesleges erőpazarláshoz, annyi szenvedéshez vezetett mindkét részről, hogy a két nép között a kapcsolatok átvizsgálása parancsoló szükségé lett.

Állítjuk, anélkül, hogy a történelmi valóságok reánk cáfolhatnának, hogy a román és a magyar nép között a viszályokat sohasem valóságos, hanem a mindkét néptől távolálló idegen érdekek idézték elő. Ezek az idegen érdekek egyes vezetők hi-székenységevel vezették a közös szerencsétlenséghez.

Dalol a nép

Ha én életemben ...

Ha én életemben gazdag lettem volna,
Munkástestvéreim megvetettek volna.
Ha csörögtek volna zsebemben a kincsek,
Csörögnének rajtam, jól tudom, jól érzem,
Mostan a bilincsek.

Hogyha volna földem, kincsem, gazdaságom,
Mostan a szememet kerülné az álom.
Tudom, hogy nyugalmam sehol sem teremne,
Mert a munkásemberré kérges tenyerével
Meg-megfenyegetne.

A más verejtékén élni nem kívánok,
Engemet a földön ne kísérjen átok.
Nem kell a gazdagság, kincs, palota nekem,
Mert én csak munkásnak, én csak becsületes
Embernek születtem.

Székely Béla
(Székelyudvarhely)

Most már szabad!

Az utcán tüntető munkássereg
Menetel zászlók és táblák alatt.
Arcukon lázas öröm remeg,
Hisz végre már ezt is szabad!

Shabz kiáltani: »Testvér!
Ami nekéd fáj, nekem is,
Fogjunk hát össze, benned is a vér
Szívtől agyig egyformán kering.

Neked is a parancs idáig az volt,
Gyűlölöd, ki más nemzet fia.
Fájó sebedre irt nem tapasztott
Uradnak gögös szava.

De most már szabad! Követelni
Mindent!... Elrabolt jogokat.
Szabad a sértésre visszatérni!
Kemény ököllel!... Nagyokat.

Gál István, közműves
(Brassó)

alulról indult el, hanem mesterségesen indították felülről.

Ime a román demokrácia egyformán elégtételt szolgáltatott mind a román, mind a magyar népek. Biróság elé állította és példás büntetéssel sújtotta a Maniu gárda bűnöseit. De ahogyan a fiatal román demokrácia bátra, megalkuvás nélkül harcolta ki garázdálkodó gárdisták kíméletlen kiirtását, a magyar demokrá-

cia kötelessége az ippi és más helyen a magyar fasiszták által a román nép ellen elkövetett gazságok tettesének felkutatása és megbüntetése. Ezzel még tartozunk a román demokráciának. Ezzel nagy tartozásunkat röjjük le és hozzájárulunk ahhoz, hogy végre pontot telessünk a mindkét nemzetet egyformán pusztító fasiszta múlt után.

Tiboldi Béla

A szakszervezetek és a nemzetiségi kérdés

Írta: Szenkovics Sándor, az Általános Munkaszövetség titkára

Semmi sem állhat távolabb a munkásosztálytól, mint a nemzeti gyűlölet.

A munkásosztály a világ minden egyes országában a nemzetköziség alapján áll.

A munkásosztály azonban nem közömbös, nem lehet közömbös a nemzetiségi kérdés iránt.

A nemzetköziség magába foglalja az egészséges nemzeti érzést, mindazt, ami nemzetileg helyes.

A munkásosztály tisztelettel, megbecsüléssel viseltetik minden nemzet egészséges a haladást szolgáló nemzeti hagyományai a nemzetek hamisíthatatlan története, a kérdés iránt.

A nemzetköziség, a messzebblátás, a nemzeti kérdések továbbfejlesztésére, nagy mértékben magasabb fokra való emelésének az eredménye.

A munkás nem közömbös a nemzeti kérdés tekintetében

Mi munkások bátran mondjuk azt, hogy annak a nemzetnek, melyben a munkások osztálya fejejt, ott maga a munkásosztály a nemzeti hagyományok őre, a nemzeti kultúra igazi képviselője, a nyelv tisztaságának őre és továbbfejlesztője mindannak, ami egészséges, életképes egy nemzetben.

Az a munkás, aki közömbös a nemzeti kérdéssel, az nem érzi a nemzetköziség elvét sem. Az a munkás, aki nem tud harcolni nemzeti érdekében, az a munkás nem tud harcolni a nemzetköziség elvének gyakorlati megvalósításáért sem.

Vannak szerencsétlen flótasok, és tudatos ellenségek, akik azt állítják, hogy a nemzetköziség nem ismer nemzetiségi kérdést, hogy egy nyelvű akarja átgyúrni a nemzetek nyelvét, hogy a nemzeti hagyományokat szükséges átmeneti rossznak tartja. Mint mindennek következménye, ki akarja írni mindazt, ami nemzeti és nemzetköziséggel helyettesíteni.

Ez az állítás nyilvánvaló, szemszedett hazugság. A munkásosztály nemzetköziségének elve nem egy kiagyalt elv alapján történt, hanem a történelem folyamán, a társadalmi szükségseztől fejlődésének folyamán kialakult tapasztalat. Vegyünk egy pár adatot a történelemből. Ime: az angol chartista mozgalom sok ország társadalmi mozgalmát figyelemmel kísérte működésének tartalma alatt 1825—1855-ig. Állandóan tiltakoztak az ellenforradalmi önkényeskedések ellen. A francia munkásság egyik áttörésében, az angol és amerikai munkásokhoz ez a kitétel áll: „a testvéri-ég kötelezőnek kell összehangolnunk bennünket”. A francia munkások egyik levelében a bérharcban álló angol munkásokhoz a következő tétel áll: „Valamennyi ország munkásai, testvéreim!”

Testvéreink és barátaink! Nem szabad, hogy szövetségünk tengerek és folyók, országhatárok megakadályozzák! És mily gyönyörűen válaszolnak az angol munkások erre a levélre. Ime: „Szívvel megegyezünk veletek abban, hogy valamennyi ország munkásai testvérek”.

Továbbá: „Háborúnak az egyes népek között meg kell szűnnie örökre.” Más helyen az angol munkásság központi lapjában a következő mondat olvasható: „Testvéreim! Nehéz a mi igánk és nehéz lesz a felszabadító küzdelem, de a veletek való szövetség nagy segítsége ügünknek!” A londoni munkásoknak a belga és flamand munkásokhoz intézett felhívásában a következőket olvashattuk: „A világ valamennyi országa munkásainak érdekei azonosak”. Erre a belga és flamand munkások eként válaszoltak: Követni akarjuk derék angol testvéreink tanácsait és egyesíteni akarjuk városaink és falvaink munkásait Hollandia és a rajnai tartományok munkásaival, hogy közös erővel dolgozzunk jogaink visszatéréséért s hogy megkapjuk jogos részünket munkánk gyümölcséből!”

Közös harc a közös elnyomás ellen

A reakciós urak világsezté üldözték a munkásság képviselőit, elharcosait, szószólóit. Az üldözött munkásvezetők főként London felé vették útjukat, 1838-ban megalakítják a „Demokratikus Szövetséget”, melyhez a Londonban élő emigránsok csatlakoznak. A francia köztársaság első évfordulóját Londonban ünneplik meg a különböző országok számtalan tagja s ez alkalommal hangsúlyozták a következőt: „Az egész világ proletáriátusa együvé tartozik.” 1845-ben megalakítják Londonban a munkásmozgalom első nemzetközi szervét, a Fraternal Demokratát. (Testvéri Demokraták) egyesületét. Ez a szervezet felhívásában harca szólítja a munkásokat

„Az ősz s n m t e: de o ratikus barátai, elnyomottai tömörüljenek közös harcra a citadellák, a hadseregek és börtönök ellen!” címen egy angol polgárlap — „Morning Chronicle” a következőket írja 1833 novemberi számában, tehát 112 évvel ezelőtt:

„Anglia, Franciaország, Németország munkásai elhatározták, hogy egyesülnek és egy-sülésiük millióit eg-sülése. Ne higgyék, hogy ez a mozgalom pénzeszközök, vezetők vagy tanácsadók híján van. A tömegeknek megvannak a maga előjárói, sőt még jegyzőkönyvei is: közéleti jelentéseiket, jelszavait és napirendjeiket.

Okos és humánus, sőt éppen anyira filozófus, mint amennyire teréz s tes és

szükséges mozgalom ez, amely ha meg-érül és méltányolják, az emberiség jövő-dő boldogságát előidéző következményekkel jár majd.”

Majd 1847-ben jelenik meg a kommunista kiáltvány Marx és Engels fogalmazásában, melynek vezető gondolata kristálytisztán csendül be a történelemben: „Világ proletáriája egyesüljék!”

A munkásosztálynak a termelésben kialakult helyzete, a közös termelés, a munkafeltételek nagy vonalakban való azonos-sága, a termelési viszonyokból fakadó harcokból levont tanulság, közös egyon-dolást alakított ki — a nemzetköziség el-vét, mely tulmunt, túl kellett mennie a nemzeti határokon, a nemzeti kereteken.

A nemzetköziség magában foglal minden nemzetileg életrevaló dolgot

Egy mondatban: nemzetköziségünk nem zárja ki, hanem magában foglalja mindazt, ami nemzetileg helyes, egészséges, életrevaló.

A munkásosztály a fent kifejtett okokból nem lehet és nem is nemzetgyűlölő, nem lehet sovínizista, nem szabad, hogy részese legyen semminemű nemzeti elnyomásnak.

A leger-s-bb-n fi-ról mindenféle fajta nemzeti elnyomás ellen, a fajgyűlölet ellen, a sovínizmus ellen.

De vajon minden munkás eként es-lekszik? A válasz csak így szólhat — nem.

A munkásosztály nincs kinnai fállal kör-ülvéve. A munkásosztály is egyénileg, társadalmi lényekből, emberekkel áll. Ki van téve a társadalmi fejlődés hatásának olyan osztályok, rétegek befolyásának, a melyek ellentétben vannak saját céljaival.

Marx ezzel kapcsolatban a következőket mondja: „A reakciót nemcsak az erő-szak szervezte, a rend-ség, csönd-ség, bíróság stb. tartja fenn, hanem a tömegek tudatlansága is...”

Igy aztán a nemzeti gyűlölet, a sovínizmus, a fajteóriák bizonyos visszhangra találtak, találnak a munkásság soraiban élők között is.

Különös és a korlátoltság bizonyítéka az, hogy a más faj és nemzetbeliek gyűlölő, a sovínizista, tiszteletet követelmek meg az ő nemzetiségükkel, a nemzeti hagyományaikkal, nyelvükkel szemben. Követelni azt másolt, amit ők nem tesznek meg, nem csak korlátoltság, hanem a legnagyobb arcatlanság is.

Marx, a mi nagy tanítómesterünk mon-dja: „Nem lehet az a nép szabad, mely más népeket nyom el...”

A munkásosztály nem lehet szabad, ha bármilyen formában hozzájárul valamely nép, nemzet elnyomásához.

A szerkesztő üzeni:

Gyári és üzemi levelezőink az utóbbi időben elhanyagolnak minket. Megszoktuk már, hogy a szerkesztőség napi postájában eddig három-négy levél is érkezett, amely beszámolt az új teljesítményekről, a gyári bizottságok munkájáról, az üzemben folyó szervezkedésről. Mindezek a levelek most elmaradnak. A szerkesztőség tudja, hogy az ütdatos munkát ma esztől a szervezeti kérdés tartja lekötve és nem igen ér rá, hogy a munkaidőn kívül végzett szervezeti tevékenységről a sajtónak is beszámoljon. Viszont a szerkesztőség nem akar belenyugodni ennek az állapotnak állandosulásába, mert ez azt jelentené, hogy a munkásság nem tart fenn élő kapcsolatokat azzal a sajtóval, amely pedig törekvéseinek és céljainak szolgálatában áll. Esztől kérjük levelezőinket, hogy a jövőben ismét szorgalmasabban keressenek fel beszámolóikkal és híreikkel. — Vidékről gyakran kapunk közíratokat ez különös örömmel szolgál, mert újdonságokat, érdekes közleményeket sejtünk a vaskos levelekből. Sajnos legtöbb esetben terjedős elmefuttatások, nagyarábús elméleti fejtegetések tartalmazzak a börtönök legtöbbszór minden eredetiség nélkül. Ezeket nem használhatjuk. De igenis használhatunk minden tudósítást, ami valóban megtörtént, köznap dolgokat tartalmaz. Ebben rejlik az igazi érdekesség. Vidéki levelezőinket arra kérjük: nézzenek maguk köré és írják meg a város vagy falu első pillantásra talán jelentéktelennek tetsző eseményeit s meglátják, hogy kézirataik tulnyomó többsége meg fog jelenni lapunk hasábjain. — S. Gy. nek is szól a fenti üzenet, noha újabb írásában már lényegesen több a tárgyi valóság, mint eddig. L. H. Brassó. Nagy érdeklődéssel olvastuk alaposan megindokolt cikket. Közéletiségének csupán egyetlen akadály az, hogy az antiszemizmus fejlődését elszigetelten szemléli és nem állítja be a fasiszmus lételemzésének történeti tálatába. F. I. Medgyes. „A csillag” című verse ósámté, mely érzékelte fejez ki, de még gyarló formában. Vigyázzni kell a nyelv törvényeire, különösen versben, mert a nem tisztán kifejezett gondolat már nem is gondolat. B. J. Petrovics: Leveleiből a következőket idézzük: „Munkásember vagyok, telve a mult keserűségével és a jövő reményességével, valamint harci kedvvel, melyről tanuságot teszek verseimben is. Szeretném ha minden munkás testvérem arra törekednék rendületlenül, hogy a jövő május elején, a szabadság ünnepeén méltóan vonuljon fel...” Verseiben csakugyan van komoly szándék, de nincs elegendő költői lendület. H. R. Piski: Versei nem jók. Gyulai Irén „Arva” című verséből buzdítást közöljük a következő sorokat:

Tudjátok-e mi az árva?
Az árva áll egymagában,
Napsütésben, hófúvásban.
Mindig-mindig csak magában.
Fájdalom a barátja,
Munka csak az útjelzője,
Csupa tövis az élete,
Sohol semmi becsületle.

Sándor Bálint szerdeszeri V. gimn. tanuló vers-kísérletei közül is idézzük hogy további munkára biztassuk:

Szabadnak adjatok a népek,
Jaj, annak, kik a nép ellen vétnek,
Mert a nép most a föld igaz fia,
Le nyakáról minden haramia!
Sötétségből elég volt idáig,
A virág is a fény után vágyik,
Mi vagyunk a föld csodás virága,
Gyerünk népem, lépünk a világra!

N. S. Medgyes versei szintén nem töltek meg a közéletiség mértékét. Várjuk azonban, hogy kézirataival újabb folkloreszen. A bélfalvi olvasó-nak” és a többi névtelen levelezőnek azt ikenjük, hogy írásaik olvasatlanul kerüljen a papírkosárba.

Olvassátok és terjesszék a Népi Egységet

gén megy a kereset és a legnagyobb sajnálatára pénzt nem tud adni, de szívesen látja a doktor urat egy kitiűő ebédre.

Gólya doktor el is ment az ebédre, de mikor leült az asztalhoz, meglepetve látta, hogy a Róka csupa lapos tányéron tálatott, úgy, hogy alig tudott egy kortyot nyelni a levesből és immel-ámmal tudott összeszedgetni egy pár békacombot, mely egy lapos tányéron hevert.

Mikor haza jött, bosszankodva mondotta el feleségének, hogy megjárta.

— Ne félj semmit, — mondotta Gólyáné asszony — majd visszaadjuk mi Ravaszdnak a kölcsönt.

Es a másik héten ünnepélyesen meghívták Róka komát ebédre. Az asztalon azonban csupa hosszunyaku nagy korsó állt és mig Gólyáék vigan lakmároztak, Róka koma csak úgy sápadt, zöldült mérgében és éhesen állított be haza életépárgához, mondván:

— Na, asszony, engem a saját botom-mal vertek meg! Ravaszágomért még körmönfontabb ravaszággal fizettek Gólyáék.

Róka koma megtanulta, hogy amit nem kíván magának, azt ne kívánja társának sem.

A kulcs

Írta: BENEDEK ELEK

Hol volt, hol nem volt, hetedhét országon innét, az óperenciás tengeren túl, még az üveghegyen is tul, ahol a kurtu farku malac tur, volt egyszer egy szegény ember s annak egy fia. Két kicsi ökor meg egy darab szántóföldecské: ez volt a szegény ember minden gazdasága.

Mondja egyszer a szegény ember a fiának:

— Hallod-e fiam, menjünk s szántsuk meg a földcsékénket, mert itt az ideje.

— Hát csak menjünk, — mondotta a fiu.

Nagy hirtelen befogták a két ökorcskét, kimentek a mezőre, szántani kezdték a földcsékét, de alig túrték-fordultak ket-tőt-hármat, nagyot kiált a fiu:

— Nézzen ide édesapám, kulcsot talál-tam!

— Az ám, — mondotta a szegény ember, — ez csakugyan kulcs. Hát ezt ugyan bizony hol találtad?

— Ezt én a barázdában.

— Ejnye, ejnye, — mondotta a szegény ember, — jó volna, ha a kulcsához ládát is találnál s az a láda tele volna arannyal!

— Biz a jó volna, — mondotta a fiu.

Azzal tovább mentek, mendégáltak, de még kettőt sem túrték-fordultak, megint nagyot kiált a fiu:

— Nézzen ide, édesapám, ládát is találtam!

GYERMEKÜJSÁG

— Az ám! — örvendezett a szegény ember, — ez csakugyan láda!

Egyszeriben próbálták a kulcsot, hogy beletalál-e a ládába? Bezzeg, hogy bele-beletalált! Nosza, kinyitották a ládát, fel-emelték a fedelét, nézték, nézték, hogy nincs-e arany benne. Hiszen nézhették, mert nem volt abban sem arany, sem ezüst, de még réz sem, hanem — ugyan, mit gondoltok, mi volt benne? — egy ic-pici, kurtafarku egerecske, az volt benne.

Ha az egerecskének hosszú farka lett volna, az én mesém is tovább tartott volna.

A szerkesztő bácsi üzeni:

Siegel Évácska, Brassó. Elné-zést kérek leveled helyesírási hi-báért, mivel német iskolába jároz. Sajnos még a magyar iskolába jároz pájtásaink is hadilában ál-lanak a magyar helyesírással. — Fejér Katalin II. gimnázista, Brassó. Rövid, de rendszeren megír-levelel mutatkozni be. Gárdák buzgó tagja leszel. — Tóth Béla IV. elemista, Zernest. Amikor a rejtélyeket beküldtél, azt írtad, hogy „felcsorolod a tudományod”. Bizony ez már tudomány ennyi rejtélyről jól megfekteti! — Bauer Gyurka II. elemista, Brassó. Ha addig még nem nyertél jutalmat,

Amikor a gólya szedte rá a rókát

Róka koma nagy beteg lett. Sietve küldött tehát a doktor Gólyáért, hogy gyógyítsa meg. A Gólya tüstént meg is jelent és olyan jó orvoságokat rendelt, hogy Róka koma már másnap vigan kergette a libákat és a csirkéket. Csak hogy Róka koma tulontul szórakozott teremts volt, el-felejtette az orvosi díjat megfizetni s mikor Doktor Gólya udvariasan figyelmeztette, azt mondotta, hogy nagyon gyen-

ne csüggedj el, máskor majd szerencsésebb leszel. Szépen és gondosan írtál. — Hegyi Pál IV. elemista, Brassó. Azt remélted, hogy husvétára nyerez egy mesés-lapost. Bizonyára nem haragszol, hogy kívánságod csak pünkösdi-teljesedett be. — Orbán Márta II. elemista és Orbán Tibor I. elemista, Brassó. Most elszöb-ben kopogtattok a szerkesztő bácsi ajtaján. Szívesen fogadunk mind-kettőtököt. — Simon Anna I. gimnázista, Brassó. Bármennyire is el vagyok foglaltva, arra mindig időm, hogy aranysejtű levél-kéteit elolvassam és a Gyerme-küjságban megköszönjem. — Ma-rosi Tibor VII. elemista, Barcza-

ujfaln. Leveled után itélve rend-szerető és megfontolt legény vagy. Írd meg a szerkesztő bácsinak hogy mit csinálasz reggeltől estig, amikor nincs iskola.

Többeknek. A legközelebbi alkalommal folytatjuk üzenetein-keket. Leveletekkel azonban ne várjátok addig, amíg újabb rejt-lyények lesznek. Anélkül is ír-hattok a szerkesztő bácsinak. Írjátok meg mivel töltitek idő-töket, mit dolgoztok magatokért és a közért. Akár azt is elmond-hatjátok, hogy mik akartok lenni. Minden leveletetek örömmel vá-laszolok és üdvözöllek.

a szerkesztő bácsi.

Emlékezés az udvarhelyi munkásság legnehezebb korszakára

Hogyan kellett élni Udvarhely-megyében a ki- osztott és elhagyott üzemeket

(Székelyudvarhely) Udvarhelymegye a sovány földből, állattenyésztésből, sok háziiparból szerezte meg mindig betevő falatját és ruháját. Ipar, szép komoly gyár-
ipar sose volt erre felé: hatalmas telepekkel, füstölő kémények százai, a munka egyformaságára ítelt proletárok ezreivel és tízezeivel. Csak itt-ott vert gyenge gyökereket az újkor igazi hatalmassága és életformája a gépesített ipar. Szentkeresztbánya, Homoród mellett, nyersvasat termel s meg is önti. Parajdon sőt bányásznak, Korondon aragont gyár van, Vargason szeszgyár... egy-két kisebb üzemféle még itt-ott, néhány fűrészfűrőgyár: ez az egész s valamennyi üzem együttvéve, teljes üzemben s mindenféle melléküzemmel együtt, 1-2 ezer embernek hál nyújt kényeret. A szokott, szűkös munkáskényeret.

A hitlerista rablóbátori során ezt a néhány gyáruzemét is kirabolták és tönkretették. Többszörösen is. A menekülő Székelyi bandák 1944-ben, majd pedig a gyászos és rövid szereplés után elvonuló Maniu-gárdisták 1944 őszén. Az üzemek helyreállításának története valóságos hősközlénye magának a munkásságnak és az udvarhelyi demokráta szervezeteknek. A semmiből, véres verejtékek, emberfeletti leleményességgel és erőfeszítéssel öntötték új életet a szétrombolt, kifosztott gyárak holt testébe.

A magyar fasiszták alaposan kimerítették a munkásság életérét. Szentkeresztbánya munkássága például 3 pengős éhbérekben tengődött. A fasiszta kormány magaszörű szervezetekbe akarta kényszeríteni a munkásságot: a „Nemzeti Munkaközpont”-ba vagy a „Hivatásszervezet”-be. Természetesen mindkettő fasiszta központi irányítás alatt állott.

Mikor a reakciós rendszerek dühöngése elmúlt s a Vörös Hadsereg végleg meghozta a szabadságot Udvarhelynek, a szentkeresztbányai munkásság küldött bejötték Székelyudvarhelyre. Azon gon-
dolkozok, hogy koldulási engedélyt kérnek a munkásoknak. A Maniu-gárda elvonulása előtti hónapban teljesen ingyen dolgoztak, a gyár vezetői a fizetések kiadása nélkül távoztak el.

Nem sokkal a tél beállta előtt, kezdődött meg a harc az üzem talpraállításáért. A generátor nyersolajhajtásra volt berendezve, de nyersolaj nem volt. A munkások átszerelték vízturbínahajtásra. De ahogy beállt a tél, elapadt a víz...

Ezen épüget segítettek, mint ahogy segítettek a faszénhiányon, amely a vasöntéshez szükséges volt. Találtak egy közeli erdőt, ahol szénét égessegek. Segítettek az alapfokhiányon úgy, hogy az első időkben szinte ingyen dolgoztak. Csak előlegeket vettek fel a munkások, 1 pengő 40 fillért naponta — vagyis feleannyit, mint amennyit a munkásnyuzó magyar fasiszta időben kaptak. Minden egyéb pénz a gyár átszerelésére fordítottak. Bizonyos idő múlva 3.50 pengőre emelkedett a munkabér. Ez is nyomorúság volt, de a munkásság mégis lelkesen törte magát, mert tudta, hogy saját magáért teszi!

Segítettek minden bajon és hiányon. Segítettek úgy, hogy 8 óra helyett dolgoztak 24 órát is, ha kellett...

Nem volt mérnök és nem volt szakértő technikus. Nem volt hivatalnok, mert azok is elmenekültek. Ez sem bizonyult akadlynak. Három fiatal lány beállt az irodába és megtanulta, mit kell ott csinálni.

Mindezek csak töredékes részletek Szentkeresztbánya helyreállításának regényéből. Ha úgynevezett szakemberek, gyárvezetők jártak volna ott s megtekintették volna a sok felszerelésről megosztott, szakképzett vezetők, tulajdonos és pénz nélkül heverő, alélt vázát az egykori üzemnek gyorsan kimondták volna rá az ítéletet:

— Ide kell ennyi és ennyi töke, ilyen és ilyen műszaki és kereskedelmi, valamint adminisztrációs vezetősémmel, ez és ez... különben a gyár megindításáról szó sem lehet.

A munkások lelkesedése és a demokra-

ta szervezetek vasákarata azonban csodát művelt. Az öt tagú üzemi tanács, Varga József, Mihály József s a többi szakszervezeti vezetők, Székelyudvarhelyen a fáradhatatlan Szent Gyula megyei szakszervezeti elnöki s a többiek pótolta minden hiányt.

Hasonló regényes története van a parajdi sóbányának is. Ez kincstári tulajdon volt, ahonnan az igazgatóval az élen, minden vezető személyzet élmenekült, mikor a nyilas rendszer a felszabadító Vörös Hadsereg csapásai alatt összeomlott. Az árván hagyott bányát az ottmaradt munkásság vette kezelésbe és sikerült is üzembe állítani. Sok túlórákat végeztek közben, az erőműveket át kellett állítani vízhajtásra, lovakat kellett szerezni az elvitt állatok helyett. Az üzem szakszervezete, élén Szász Gergely elnökkel, minden nehézségen keresztülverekedte magát.

A kisebb-nagyobb fűrészüzemeket, ahonnan a visszavonuló nyilasok s a men-

külő vezetők elvitték a hajtósíjakat, a vargasi szeszgyárat, s mindazokat a kisebb-nagyobb üzemeket, amelyek árván maradtak az összeomlásuk, maga a munkásság keltette új életre. S az első, legnehezebb időkben ezek az üzemek óriási segítséget jelentettek a megye megbénult gazdasági életének.

Ezek a történetek a hitleri rablóbátori utáni feltámadás első idejéből valók, 1944 őszéről és teléről. Ismeretlen részletei a romok újjáépítésének, amelyet Udvarhelyi munkás népe oly áldozatkészséggel hajtott végre. Részletek, amelyeknek nem szabad feljegyeztenül maradniuk, mint ahogy élni fognak az udvarhelyi munkások emlékeztetőben is. Ezek a tapasztalatok megtanították őket, hogy a dolgozó tömegek csak önmagukban bíznak és meg kell küzdeniök a szabadságért és a jobb életért s a régi reakciós-fasiszta múlt maradványainak eltakarításáért.

k. g.

Stafford Cripps az európai népi demokrácia győzelméről

(London) A választási előkészületek során Sir Stafford Cripps, Nagybritannia volt moszkvai nagykövete, a Munkáspárt nevében tartott beszédet. Beszédében hangsúlyozta, hogy egész Európa bal felé halad. A népi demokratikus áramlat egész Európában nagy lendületet vett az ellenállási bizottság vezetése alatt, míg a

régi pártok sokat veszítettek népszerűségükből és párhíveikből. A népeknek e tájékozódása folytán mindenütt munkás és népkormányok alakultak, éppen ezért Angliának szoros kapcsolatokat kell fenntartani ezekkel a kormányokkal, mert csak így őrizheti meg befolyását Európában.

Lemondott az olasz kormány

(Róma) Hivatalos közlés szerint Bonomi olasz miniszterelnök benyújtotta lemondását. A lemondás következtében a hat olasz párt tanácskozáskor folytat az új kormány megalakítása érdeké-

ben. Taglioni kommunista vezető a lemondó kormány helyettes miniszterelnöké kijelentette, hogy partja csak azt a kormányt fogja támogatni, amely Nenni, az olasz szocialista párt vezetőjének elnökletével alakul meg.

Ismét több háborús bűnöst helyeznek vád alá

(Bucuresti.) A néptörvényszék újabb lajstromot terjesztett jóváhagyás végett a minisztertanács elé a háborús bűnösökről. Ezen a lajstromon a következő személyek szerepelnek: Agapie Vasile tartalékos alezredes, a vátujeni és márculesti táborok volt parancsnoka, Mihailescu Ioan, a Nemzeti Bank volt felügyelője, Fotino Dionisie, volt iampoli főszolgabíró, Popescu Gheorghe törzserőrmester, a iampoli főszolgabírósgá inok, Mihailescu Stefan a ribnicai csendőrszárnyparancsnokság volt pa-

rancsnoka, Dolcea Teodor, a ribnicai fegyverház gondnoka, Valuta Pintilie, Călugăreanu Constantin és Ivanovici Constantin, volt ribnicai rendőrök, Naum Hristu, a vacneaca-i tábor beszállásolási tisztje, Folclender Alfréd, a vigodai tábor volt foglya, és Palaga Mihai, a Bogdan-Vodă gazdaság volt igazgatója. Valamennyi ellen az a vád, hogy kifosztották, megkínnozták és legyilkolták a táborokban és gettóokban elhelyezett száműzötteket.

Hozzászólás a rádió magyar órájához

A mikrofon elé állni felelős dolog. Az ott elhangzó műnek eleve a legmagasabb színvonalat kell képviselnie, mivel hallgatóságos irányítást, utmutatást jelent. De különösen az a bukaresti rádióban, mert ottani adásainkat a magyaroknál kívül ezer és ezer román is hallgatja, ami azt jelenti, hogy a magyar zenei kultúra méltó megnyilatkozása kell legyen.

Tudjuk, hogy a magyar óra előkészítőinek milyen nagy nehézségekkel kell megküzdniök, de ez cseppet nem csökkentheti igényeinket. A bukaresti rádió magyar adásának zenei része semmi körülmények között sem lehet alacsonyabb színvonalon, mint a prózai rész. Éveken keresztül harcoltunk a budapesti rádió zenei eltévelyedései ellen és tiltakoztunk hogy „magyar zene” címén elavult cigányzenét és műdalokat sugározzon hallgatóinak. A pesti rádió makacs bemozdója még a huszadik század közepén sem akart tudomást venni arról, amit már minden elemistának is tudnia kellene, hogy a cigányzene építője kevéssé magyar népzene, min- ahogy a magyar sem cigány. A cigány a magyar főurak kétszáz esztendővel megelőzt befogadott kegyence gyanánt ma-

radt ránk, akik persze hogy szívesebben hallgatták a cigányok érzélgős cikornyás játékmódorát, mint a valódi magyar népzene.

A bukaresti rádió magyar zenei anyagának összeállítói szintén kötelesek figyelembe venni a magyar zenében bekövetkezett óriási változást. Annál is inkább, mert a pesti rádióból eddig megszokott zenei anyag egy olyan réteg kiszolgálását célozta, amely teljesen és végzetesen elvesztette minden kapcsolatát a széles néptömegekkel és művelődésében is csak ezt a gyökértelenséget tudta kifejezésre juttatni.

A demokráta román rádió magyar adását ennek a szörnyű hibának a kiküszöbölését várjuk. A Bartók és Kodály nyomán feltámadt új magyar zenei művelődés kincseinek közvetítésével a demokráciának tesznek majd szolgálatot s egyben a rádió hallgatóit rádobentik azokra a mélyesleges lelki kapcsolatokra, amelyek a két népet összefűzik s amelyeknek első kutatója és felfedezője e zene terén éppen Bartók és Kodály Zoltán volt.

Kiss Béla

Jugoszláv-bolgár barátság felé

(Belgrád.) Kovácsovics Nikola, Jugoszlávia ujonnan kinevezett szófiai követe nyilatkozott a sajtónak, amelyben azon véleményének adott kifejezést, hogy a bolgár és jugoszláv népek a legszorosabb baráti kapcsolatot kell fenntartania egymással. Beszédében még ezeket mondta:

— Jugoszláviának támogatnia kell a bolgár nép minden jogos kérését és akkor Bulgária is támogatni fogja Jugoszlávia minden igazságos követelését.

Mindkét országban le kell számolni az olyan elemekkel, akik a népet a fasiszta eszmékkel megmérgezték.

Rövid hírek

(Moszkva.) A Szovjetszövetség Legfelsőbb tanácsa június 12-én tartja hetedik ülését.

(New-York.) Szövetséges légi és tengeri csapatok partraszálltak Mindanau szigetén. A japánoktól elfoglalt Okinava repülőteret a szövetségesek most a japánok ellen használják.

(Bucuresti.) A kisiparosok értekezletére megérkezett a bolgár kisiparosok küldöttsége.

(Páris.) A spanyol kormány hozzájárult Laval kiadásához s így Lavalet most Franciaországba szállítják.

(London.) Firlinger csehszlovák miniszterelnök a rövidesen megvalósuló szociális és kulturreformok bevezetését jelentette be.

(Belgrád.) A Pavelics féle volt horvát kormány számos tagját halálra ítélték.

(London.) A portugál kormány felkérésére, brit, francia és amerikai hatóságok foglalták el a lisszaboni német követséget.

Új magyar könyvek

	Lej
A Szovjetunió Kommunista Pártjának története (Rövid tanfolyam)	1200.—
Lenin: Állam és Forradalom	480.—
Sztálin: A Leninizmus alapjai	400.—
Karpinszki: Hogyan kormányozzák a szovjetországot	400.—
Sztálin 5. sz. napirandása	30.—
Szerebrjennikov: A nő a Szovjetunióban	400.—
Dialektikus Materializmus — Történelmi Materializmus	180.—
A Szocialista Szovjet Köztársaságok Uniója mint összetett állam (Dr. Buzs László, egyet. tan. tanulmány)	120.—
Az orosz-román és az orosz-magyar fegyverszüneti egyezmény teljes szövege — Groza Péter és Sztálin marsall táviratváltása	160.—
Ilya Ehrenburg: Az emberiség új tavaszáról	100.—
Somlyai László: A kereskedő és a kereskedelem helyzetképe a szocialista államban	120.—
Maxim Gorkij: A kispolgár	275.—
A Sztálin és a szovjetüzemek hősei	400.—
Boris Lavrenyev: Egyszerű emberek	500.—
Szencsei László: A magyar nép tragédiája	160.—
Jordáky Lajos: A márciusi ifjúság (Tanulmány)	750.—
Gábor Andor: Réháné lelkem (Két pestisomszédasszony beszélgetése)	180.—
A márciusi ifjúság — a márciusi gondolatról. (Petőfi, Jókai, Vasvári, Tompa Mihály, Arany János, Vajda János, stb. írása a 48-as időkben)	480.—
Nagy István: Özönvíz előtt	400.—
Munkásdalok (A szovjetimnusz és több munkásdal és induló kotta-füzet, magyar és román szöveggel)	200.—
Simó Gyula: Az ólom és a vas (Mese gyermekek és felnőttek részére)	150.—
Horváth István: Nehéz Szántás(versek)	260.—
Ernst Toller: Fecskék könyve (Disida Jenő versfordítása)	320.—

»Cartea Rusă«

könyvkereskedés, Brassó, Str. Regele Mihai 14
Telefon: 26-48.

Vidékre 1000 lejen felüli megrendeléseket az összeg és 200 lej költség beküldése ellenében postán szállítunk

HIREK

NÉPI EGYSÉG

Székhely: Str. Argintarilor (Otvos-u.) 16, Tel. 17-53
Kiadóhivatal: Piața Gh. Enescu (Rózsastr.) 2, Tel. 22-69

Előfizetési díjak csak postai kézbesítéssel:
Egy hónapra 600 lej. Vállalatok, intézmények és hatóságok részére évi 20.000 lej

Naptár

Vasárnap, 1945 június 10. A nap 4 óra 3 perccel és 7 óra 56 perccel nyugszik. Kat.: Margit királyné. Prot.: Margit. Ort.: Alexandru. Zsidó: 5705 év, Sivan hó 29.

Hétfő, 1945 június 11. A nap 4 óra 3 perccel és 7 óra 57 perccel nyugszik. Kat.: Barnabás ap. Prot.: Barnabás. Ort.: Bartol. Zsidó: 5705 év, Sivan hó 30.

Brassói mozgóképi műsora

Aro: A ligyó. **Astra:** Könnyes szerelem. **Capitol:** A szinész titka. **CFR filmszínház:** Szenipetváron 1917-ben (szovjetfilm). **Corso:** Az elvárt szöveg (szovjetfilm). **Lumina:** Törvényes szerető. **Redut:** 13 kislány mosolyog az égre (magyar film).

Szolgáltatás gyógyszerárak Brassóban Szombat: „A medréhez”, Tavikán, Fekete-utca 20.

Vasárnap: „Az arabhoz”, Domnariu, Szabadságtér 12.

— **Politikai iskola.** (Brassó.) A MNSZ brassói szervezetének politikai iskolája keretében szombaton, június 9-én délután 6 órai kezdettel a Prezan utcai székház nagytermében, Szász István szerkesztő „A nemzetiségi kérdés a Szovjet-szövetségben és Délkelet Európában” címen tart előadást.

— **Háromszéki megyei vasutas nyugdíjasok figyelmébe.** A háromszéki megyei vasutasnyugdíjasok haladéktalanul jelentkezzenek új arcképes igazolványuk kiállítását végeztetve Szepeszentgyörgyön, Dézi Dénes, Vásártér 2 szám alatti lakásán. Ugyanakkor hozzanak magukkal 2 darab 6x8 cm nagyságú fényképet, gyermekek részére 21 éves korig születési anyakönyvi kivonatot, a volt M. Á. V. igazolványt és I. osztályú igazolványra 320, II. osztályú igazolványra 160 és III. osztályú igazolványra 130 lej, valamint egy 60 lejes okmánybélyeget. Vidékiek megbízottait által is beküldhetik.

— **Az új legegeltetési ill. etékek.** A közérdekű hegyi legelőkön való legeltetés díját a következőképpen állapították meg: I. minőségű legelőn 2800, II. minőségű legelőn 2200 és III. minőségű legelőn 1600 lej egy nagy marha után. Aprómarhák után minőség szerint 700, 500, és 400 lej darabonként a legeltetés díja.

— **A brassói vasmunkások erdei ünnepe.** A vas- és fémmunkások szakszervezetének kisüzemi szakosztálya vasárnap, június 10-én déli 1 órai kezdettel erdei ünnepséget rendez a „Spreng”-nél levő Fojosorl Junior helyiségnél. Az ünnepség jövedelmét a hadiárak felszámolására fordítják.

— **Nem veszik figyelembe a kellek fel nem bélyegzett adó és pénzbüntetés leszállítása iránti kéréseket.** A brassói pénzügyigazgatóság közli: A bélyegtörvény 5. szakaszának 1. paragrafusa értelmében a pénzügyminisztériumhoz adótarozások elengedése, vagy csökkentése iránt beadott kérvények 120 lejes bélyegilleték alá esnek. Ezen állandó bélyeg mellett még a kérvények egy 0.20 százalékos aránylagos bélyegilleték alá is esnek, amely azon összeg után számítandó, ami alól való mentesítésért folyamodik a kérvényező. A pénzbüntetések leszállítása iránti kérvényeket csak 120 lejes állandó bélyeg terhelik. Az érdekeltek adófizetők figyelmét felhívja a pénzügyi hatóság, hogy felbélyegezzetlen, vagy kellek fel nem bélyegzett kéréseket adótarozás, vagy pénzbüntetés leszállítása iránt a pénzügyi hatóságok nem fognak figyelembe venni.

— **A vasárnapi népgyűléssel kapcsolatban közöljük,** hogy a felvonuláson részt vett a MNSZ pütkereti szervezete, továbbá a keresztvári földművesek és az iskolagyermek is.

* **Bukaresti kiadóhivatali megbízottunk** Vogt M., agentia de publicitate, București I., Bd. Elisabeta (telefon 5.19.07) hirdetések, előfizetéseket, megrendeléseket eredeti kiadóhivatali árkakal veszt át.

Testnevelés Labdarugás

A vasárnapi labdarugó műsor a következő: Olimpia pályán délután 2 órakor a rosnói Getop — a Bohn-Miess gyári csapatok találkozója vesztéssel mérkőzik. 4 órakor a botfaktusi Indumin a feketehalmi Urdareanu csapatával játszik. 6 órakor Malaxa Tohán — IAR mérkőzés.

Metrom pályán: 4 órakor Schief — AFR, 6 órakor Textilia Prázmár — Voina Brassó.

Városi stadionban: 4 órakor Ardealul — a Miess — Bohn gyári csapatok találkozója győztesével mérkőzik. 6 órakor Izvorul Hosszafalu — Hakoah.

Kerékpár

Az OSP egíste alatt az IAR vasárnap kerékpár és motorkerékpár versenyt rendez kezdők és haladók részére. A verseny utvonat ugyanaz, mint a két hét előtti Astra — UAB versenyének utvonala volt.

Természetjárás

Az Encián Turista és Testnevelési Egyesület vasárnap, június 10-én két napos kirándulást rendez a Kis- és Nagykirálykőre. Indulás vasárnap reggel 5 órakor a bertalan állomásról. Utirány: Zernest — Riu szoros — kiskirálykői ház — Toronycsucs — Dianalak. Itt meghálás. Másnap a remetehegyen keresztül Zernestre. A délutáni vonattal hazatérés Brassóba. Vezető Szabó Lajos.

Vasárnap, június 10-én, 5 órai kezdettel, az Encián tagjai részére táncdal egybekötött ismerkedési délutánt rendez a Hosszú utca 4 szám alatti helyiségében (volt Fehérbárány nagyterme). A tánchoz a zenét a közismert Kerekcs zenekar szolgáltatja. Hídegy ételekről gondoskodnak.

A MNSZ hírei

A MNSZ vezetősége a következő sorrendben állította össze az üléseket: Hétfőn délután fél 7 órai kezdettel, dalárda próbája.

Kedd en délután 6 órakor az ifjak taggyűlése, a megyei és városi vezetőség ülése.

Szerdán este 7 órakor Obrassó és Bolonya kerületi taggyűlése.

Csütörtökön délután fél 7 órakor dalárda próbája.

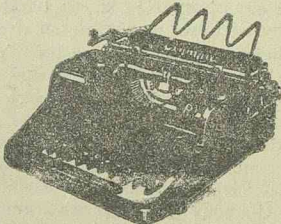
Pénteken este 7 órakor Belváros és Bolgárszeg tart taggyűlést.

A MNSZ obrassói tagozata vasárnap délután 4 órakor tartja anyánapi ünnepélyt a Gumigyár kulturtermében.

Elsőrangú jó munkás cukrászsegédet felveszek jó fizetéssel.
FLAGNER cukrászda
Predeal, Bulevardul Ferdinand 27

Minden komoly fél, aki **háza** vagy **telket** venni vagy eladni óhajt, forduljon teljes bizalommal a régi és szolid „**PROMPT**” ingatlanközvetítő irodához.
Brassó, Főter 9. Telefon 21-43

Todor Ion jun.

Író-címző- számoló- könyvelő- sokszorosító- gépjavitó szakmühelye — új gépek lerakata
BRASOV Str. Reg. Carol 31 (roft „Olimpia”) TELEFON 29-47. — Keresk. Kam. bej. sz. 4799/1941.

APRÓHIRDETÉSEK

Legkisebb apróhirdetés 10 szóig 300 lej, minden további szó 30 lej. A háromszorra feladott hirdetések után a negyedszeri lekötés ingyenes.

Ingatlan, bérlet

Házak, parcellák, iparitelkek adás-vételét előnyösen közvetíti a régi és megbízható „PROMPT” ingatlanforgalmi iroda, Brassó, Főter 8. Telefon 21-43. 1357

Szobát vagy szoba konyhás lakást keresek. Cím a kiadóba kérek. 1360

Fiatalférfi lakást és kosztot keres. Címeket a kiadóba kérek. 1342

Landau nemcsak címetek ad, de házak, telkek vételét és eladását valóban közvetíti is. Brassó, G-ral Moşoiu 25. 1358

Keresek nagyobb gyümölcsöst bérbe vagy megvételre, helyben vagy vidéken. Ajánlatokat „Komoly” jellegre a kiadóba kérek. 1383

Családi ház jó karban eladó. Tatrang 206 szám. 1384

Foglalkozás

Szoptató dajkát és nagy leányt vagy asszonyt felveszünk jó fizetéssel. Brassó, Vár-utca 124. 1398

Kerekcssegédet azonnali alkalmazásra keresek. Brassó, Str. General Traian Moşoiu 46. 1331

Vendéglőbe keresek szakácsnőt, egy kési leányt és egy konyha leányt. Helvig János vendéglő. Brassó, Str. Lungă 12. 1340

Czipészegédet teljes ellátással alkalmas Páll Andrást cipészemester. Vlădeni, Brassó megye. 1347

Intelligens fiatalember könnyebb irodai állást vállal. Ajánlatokat „Szorgalmas” jellegre a kiadóhivatalba kérek. 1361

Magyar, román, német nyelvtanúval, könyvelővel, levelező állást keresek. Zagaráné, Brassó, Dr. Babeş 20. 1363

Onáll munkásnő félresand Andor Julia női ruházalon, Brassó, Str. Regina Maria 45. 1365

Keresek vendéglőbe üzletvezetői állást, teljes szaképzettségemmel garantálom. Ajánlatokat kérem a kiadóba. 1386

Kifutóleányt és mindenest felveszek. Pajorin virágüzlet, Brassó, Regele Mihai 19. 1392

Idősebb szakácsnőt és szobalányt azonnali alkalmazások. Brassó, Tache Ionescu 8. 1388

A mediási-megyeyi izraelitahitközség fürdő-mestert keres, aki ért a masszázshoz és technikai jártassága is van. A fürdő (kád, bazin és gőz) a város egyetlen nyilvános fürdője. Alkalmas bérlelnek, esetleg bérbe is adó. 1394

Adás-vétel

Veszek mindennemű villanyzerelési cikket, motort, dinamot, ugyeintén bármilyen gyártmányú mozgóképet és alkatrészeket. Szard János villanyzerelési vállalata, Kézdivásárhely, Szabó Jenő-utca 16. 1351.

Jókarban levő női biciklit és varrógépet megvételre keresek. Elegant, Brassó, Cales Victoriei 23. 1344

Rövid-galanteri-kötőtáru

stb. nagyban és kicsinyben, nagy választékban

WEISZFEILER
Testvérek
Brassó, Piața Libertății Nr. 27.
Telefon: 11-71.

Pénztét biztosítja aki általunk felajánlott

házakba, telkekbe fektet. — Mielőtt házat, telket eladná, keresse fel bizalommal „**VISCONTI**” ingatlanforgalmi irodát ahol díjmentes felvilágosítást kaphat.
Brassó, Mihai Weiss-utca 6.
Telefon: iroda 16-99, lakás 15-98

REDUT MOZGÓ BRASSÓ

Ma elsőrangú magyar filmoperett!

13 kislány mosolyog az égre.

Az ifjuság és a szív filmje.

Pazar kiállításn és vidám film a híres színészegyüttessel:

Ráday Imre
Turay Ida
Gózon Gyula
Bilicsi Tivadar
Vizvári Mariska

Pénztár nyitva d. e. 11-12 között, d. u. 2-től folytatólagosan.

Minden reggel **8 órakor** indít

autobuszt

Bucureştibe és vissza
a C. I. Z. A.

Brassóban: Kapa-utca 49. Telef. 3255
Bucureştiben: Str. Izvor 2. Telef. 3-65-21

AUTOBUSZ indul

Kolozsvár — Nagyváradra

hétfőn délután és minden

reggel 6 órakor Bucureştibe a

Rapidtől, Brassó, Strada

Reg. Maria (Fekete u.) 7.
Telefon 20-85, 20-87.